

ПОКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ВА БОШ ВАЗИРИГА ТАБРИК

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 23 март куни Покистон Ислом Республикаси Президенти Ориф Алвий ва Бош вазири Имрон Хонни ушбу мамлакатнинг миллий байрами — Покистон куни билан табриклади.

ЎзА

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Наврўз байрами муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев номига хорижий давлатлар раҳбарларидан самимий қутловлар келмоқда.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти
Шавкат Мирзиёев Жаноби
Олийларига

Муҳтарам Президент Жаноблари!
Наврўз Сиз ва Ўзбекистон халқига шодлик ва фаровонлик олиб келишини тилайман. Наврўз тинчлик ва янгиланиш рамзи бўлмиш ўзига хос байрамдир. Ушбу айём, айниқса, жорий йилда катта аҳамиятга эга, чунки мамлакатларимиз Афғонистонда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш йўлида муваффақиятли ҳамкорлик қилмоқда.

Сиз амалга ошираётган кенг қўламли ислохотлар дастури рўёбга чиқаётганини кўриш менга мамнуният бағишлайди. Янада юксак раванг сари шу йўлдан ҳаракат қилар экансиз, Қўшма Штатлар Сиз ва Ўзбекистон халқининг қатъий ва ўзгармас шериги бўлиб қолади.

Наврўз муборак!
Ҳурмат билан,

Дональд Ж.ТРАМП,
Америка Қўшма Штатлари
Президенти

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Шавкат Мирзиёев Жаноби Олийларига

Муҳтарам Президент Жаноблари!
Хитой ҳукумати ва халқи номидан, шахсан ўз номидан Сизни ва Сиз орқали Ўзбекистон ҳукумати ва халқини Наврўз байрами муносабати билан самимий табриклашга ижозат бергайсиз.

Кейинги йилларда Хитой — Ўзбекистон ҳар томонлама стратегик шериклик муносабатларида ижобий ривожланиш тенденцияси сақланиб турибди. Ўзаро сиёсий ишонч изчил мустаҳкамланмоқда, “Бир макон, бир йўл” лойиҳасини биргаликда амалга оширишда салмоқли натижаларга эришилди, мамлакатларимиз халқаро майдонда фаол ва самарали ҳамкорлик қилмоқда. Буларнинг барчаси Хитой — Ўзбекистон муносабатларини янада ривожлантиришда кенг истиқболлар очмоқда.

Хитой ва Ўзбекистон коронавирус эпидемиясига қарши биргаликда курашишда бир-бирини қўллаб-қувватлаб, яқиндан ҳамкорлик қилаётгани икки томонлама алоқаларда юксак даражага эришилганини намойиш этмоқда. Мен буни юксак қадрлайман.

Мамлакатларимиз ва халқларимиз фаровонлиги йўлида муносабатларимизни узлуксиз мустаҳкамлаш мақсадида Сиз билан яқин мулоқотларни давом эттиришга тайёрман.

Сизга мустаҳкам соғлиқ ва давлат раҳбари сифатидаги фаолиятингизда улкан муваффақиятлар, дўст Ўзбекистон халқига эса бахт-саодат ва фаровонлик тилайман!

Си Цзиньпин,
Хитой Халқ Республикаси Раиси

Қутловлар келиши давом этмоқда.

КОРОНАВИРУС МУНОСАБАТИ БИЛАН БЕЛГИЛАНГАН КАРАНТИН ҚОИДАЛАРИГА РИОЯ ЭТИЛИШНИ ТАЪМИНЛАШ ЮЗАСИДАН МУРОЖААТ

Коронавирус тарқалишининг олдини олишнинг энг муҳим шарти карантин қоидаларига қатъий ва истисноларсиз рию этишдир.

Шунинг учун чет элдан қайтиб келаётган ватандошларимиз, фаолиятида чекловлар ўрнатилган ташкилотлар ва муассасалар, тадбиркорлик субъектлари ва умуман мазкур чекловлар тегишли бўлган барча-барча субъектлар, жисмоний ва мансабдор шахслар давлат томонидан белгиланган карантин қоидалари билан талабларини сўзсиз бажаришларини қатъий сўраймиз.

Амалга оширилаётган кенг қамровли тушунтириш ишлари ва чоралар, жумладан, мураккаб шароитда ва тезкор равишда чет элдан қайтиб келаётган кўп

сонли ватандошларимиз учун республика ҳудудларида шароитлар қилинганга қарамайдан, кеча Самарқанд вилоятида карантинга олинган маскандан икки нафар фуқаро қочиб кетган.

Ўзларининг бу масъулиятсизлик хатти-ҳаракати билан мазкур фуқаролар республикадаги бошқа фуқаролар ва яқинлари ҳаётини хавфга қўйган ва бу билан Ўзбекистон қонунларини қўпол равишда бузган. Ушбу фуқаролар ҳозирда ушланган ва изоляция қилинган. Уларга нисбатан жиноий иш қўзғатилган.

Шу муносабат билан яна бир марта барча аҳоли қатламларини алоҳида огоҳлантирамиз ҳамда ўз ҳаракатларингиз билан нафақат ўзингиз, балки оила аъзоларингиз ва халқимизга зиён етказишингиз мумкинли-

гини доимо эсда тутишларингизни сўраймиз.

Санитарияга оид қонун ҳужжатларини ёки эпидемияга қарши кураш қоидаларини бузганлик учун Ўзбекистон қонунчилигида жуда кескин жавобгарлик чоралари қўзда тутилган.

Жиноят кодексига асосан, шундай ҳуқуқбузарликларга йўл қўйган шахслар 8 йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазоси билан жазоланиши мумкин.

Вирус кенг тарқалишининг олдини олиш учун фуқаролар жамоат жойларига илҳом борица чиқмаслиги, ўз ҳаракатларини кескин чеклашлари ва умуман олганда, жамиятда бир-бирлари орасида масофа сақлашлари зарур.

Хурматли фуқаролар, барча белгиланган қоида ва чеклов-

ларга тартибли равишда амал қилинсагина, тегишли ташкилотлар талаблари қатъий бажарилсагина, бутун дунёда тарқалаётган ушбу вирусга қарши биргаликдаги, ҳамжиҳатликдаги курашимиз самара беради. Барчангизни шунга қақирамиз.

Ўз навбатида, тегишли мутахассида масъул идоралар, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар раҳбарлари ва ходимлари карантин билан боғлиқ талабларга рию этилишини 24 соат таъминлаб боришлигига шахсан жавобгардирлар.

Ўзбекистон Республикасига коронавируснинг кириб келиши ва тарқалишининг олдини олиш бўйича республика махсус комиссияси

ЎзА

МУНОСАБАТ

Р. ГАЛИЕВ олан сурат.

“ҲАР ТУНИНГ ҚАДР ЎЛУБОН, ҲАР КУНИНГ ЎЛСУН НАВРЎЗ!”

Минҳожиддин МИРЗО,
Республика Маънавият ва маърифат
маркази раҳбари

Ҳар йили Наврўз байрами кунлари Ҳазрат Алишер Навоий бобомизнинг юқоридаги байтларини қайта-қайта такрорлардик. Бугун мулоҳазаларимга ушбу байтнинг сарлавҳа қилиб кўтарар эканман, унинг моҳиятига бугунги кун нуқтаи назаридан ўзгачароқ назар ташладим.

Қадр туни — муборак Рамазон ойи ичида фақат эзгу дўлар, ниятлар билан бедор ўтказиладиган тун. Негаки, бу

тун тонга қадар қилинган ибодат минг ойлик ибодат савобини беради, эзгу ниятлар, дўлар қабул бўлади, дейдилар.

Наврўз — Янги кун эса уйғониш, яшариш фасли баҳорга йўлдош, тун ва кун адолат тарозиси ичра тенг келган муддат, борлиқ, бог-роғлар жаннатий ифторларга тўлган, далаларда деҳқон ер ҳайдаб, барака уруғини сочадиган палла.

Давоми 2-бетда

БИР-БИРИНИ ҚЎЛЛАГАН ЭЛ ҲАМИША ҒОЛИБ

Баҳор ХИДИРОВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Дунё ҳамжамиятини жиддий таъшишга солаётган коронавирус пандемияси мамлакатимизни ҳам четлаб ўтмади. Мана, 9 кундирки, мамлакатимизда ушбу глобал тиббий-ижтимоий муаммага қарши қаттиқ кураш олиб борилмоқда. Ушбу пандемиянинг инсон саломатлиги ва иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш мақсадида Инкирозга қарши курашиш жамғармаси ишлаб чиқилди. Шу кунларда ҳар бир маҳалла, овул, қишлоқ ва барча ҳудудларда амалга оширилаётган ишларда битта мақсад мужассам. Яъни коронавирус деб аталмиш офатнинг инсон соғлиғига ва жамиятимиз ривожига, фарзандлар келажагига салбий таъсирининг олдини олиш ва барқарор ҳаётимизни изга тушириш.

Давоми 2-бетда

ДИҚҚАТ, АКЦИЯ!

Бугунги кунда мамлакатимизда коронавирус пандемияси сабабли гигиеник воситаларга нисбатан талаб ва эҳтиёжнинг юқорилиги, ошхона ва чойхоналар фаолияти муайян муддатга тўхтатилгани, юртимиз фуқароларининг ўз уйида қолишлари ҳамда коронавирусга қарши курашишни қўллаб-қувватлаш мақсадида

“ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН” ва “ПРАВДА ВОСТОКА” газеталари тахририяти гигиеник воситаларни ишлаб чиқарувчилар фаолияти, аҳоли учун зарур озиқ-овқат маҳсулотлари ва хизматларни буюртма асосида миқозлар уйига етказиш билан шугулланган Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида фаолият юритаётган барча тадбиркорлик субъектлари ҳақидаги реклама ва эълонларни эпидемиологик вазият барқарор бўлгунча қадар ижтимоий реклама сифатида бепул жойлаштиришини маълум қилади.

МУРОЖААТ УЧУН ТЕЛЕФОН:
(71) 233-57-15; 233-70-98 (ФАКС).

Авазбек ХУДОЙҚУЛОВ,
ЎзА мухбири

БЕЛАРУСЬ РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИДАН ПИСКЕНТЛИК ОТАХОНГА МАКТУБ КЕЛДИ

“75 йилдирки, Беларусь халқи тинч осмон остида яшамоқда. Бу оловли уруш йилларида босқинчиларга қарши ўз жонини ўйламай фидокорона кураш олиб борган қаҳрамон жангчилар туфайли...”

Азиз ветеранлари Сизга мустаҳкам соғлиқ, барча яхшиликлар ёр бўлсин! Чуқур ҳурмат билан Беларусь Республикаси Президенти А.Лукашенко”.

Тошкент вилояти Пискент туманида умргузаронлик қилаётган Сирожон ота Саидмахмудовга Беларусь Республикаси Президенти Александр Лукашенкодан келган мактубда ана шундай миннатдорлик сўзлари қайд этилган.

Отахон хатга термулганча, узоқ уйга толади. Назаримда,

ўша лаҳзалар отахоннинг кўз ўнгидан бундан 75–80 йиллар аввали хотиралар — оловли уруш йиллари, қон кечиётган ёшлиги, қатор шахарлар ҳимояси учун жангларда кечган воқеалар тафсилоти кино тасмасидек бирма-бир ўтди.

Сирожон ота Саидмахмудов 1942 йилнинг сентябрь ойида Беларусга ҳарбий хизматга чақирилди. Қарийб 100 ёшни қаршилаган отахон ўша пайтлар айни навқирон, 18 ёшли йигит эди.

— Беш ой ҳарбий санъатдан сабоқ бериб, урушга тайёрлашди, — хотирлайди отахон. — Ўша пайтлар жуда қаттиқ совуқ эди. Ёғайган қор бел баробар бўлишига қарамай тайёргарлик ўта кучли эди. Бир соат дам олиб, яна тайёргарлик давом

этарди. Ҳарбий тайёргарликдан сўнг бизни Смоленск шаҳри мудофаасига юборишди. Бир жангда оёғимдан яраландим. Тўрт ой Москвада даволаниб, яна фронтга қайтдим. Беларусь, сўнгра Украинада ўтган қонли жангларда қатнашдим. Ушанда оёғим иккинчи марта яраланди.

Отахоннинг эслашича, улар 1945 йилда Германиягача кириб борган. Ғалабага эришиб, яна 4 ой ўша ерда хизмат қилган.

— Урушдан қайтганимдан кейин хўжаликда оддий ишчи бўлиб ишлаб бошладим. Оила қуриб, тўрт ўғил, бир қизни воёга етказдик. Ҳамма-ҳаммаси аввало тинчлик, сабр-қаноат, ҳалол меҳнат туфайли, албатта. Яна

“ҲАР ТУНИНГ ҚАДР ЎЛУБОН, ҲАР КУНИНГ ЎЛСУН НАВРЎЗ!”

Бошланиши 1-бетда

Қарангки, қадр тунидаги яхшилик соғинчи, табиатдаги уйғонлиш замиридаги барака ва хайрли оқибат илнжи Ўзбекистондаги бугунги давр, ислохотлар руҳига қанчалар уйғун. Шу боис, бу йилги баҳор айёмини “Наврўзинг — Янги кун, янги давронинг муборақ, жонажон Ўзбекистони!” шiori остида ўтказиш нияти бежиз эмас. Аммо бу йилги байрам бутун дунёдаги, шу жумладан, мамлакатимиздаги эпидемиологик вазият тақозосига қўра хонадонларда, оила аъзолари, яқинлар даврасида ўтказилмоқда.

Давлатимиз раҳбари Наврўз байрами муносабати билан мамлакатимиз халқига йўллаган табригиде таъкидлаганидек, “Йил йилга ўхшамайди, деган гап бежиз айтилмаган. Ҳаёт ҳеч қачон бир текис кечмайди. Ҳаёт бор экан, синов бор, қийинчилик бор. Бу ҳақиқатни шу кунларда янада чуқур иш этмоқдамиз. Бугун коронавирус инфекцияси деган жиддий бир хавфга дуч келдик. Давлатимиз, ҳукуматимиз бу хатарни тезроқ бартараф этиш учун барча зарур чораларни кўрмоқда”.

Табриқда айтилганидек, Наврўз, аввало, тинчлик, сихат-саломатликни қадрлаб, асраб-авайлаб яшашга даъват этади. Бу икки буюк неъматни асрасак, қолган барча нарсаларга, албатта, эришамиз, иншооллоҳ.

Президентимизнинг табриги халқимизга бу мураккаб синовларни енгиб ўтишда юксак ишонч, маънавий рух, қийинчиликларни енгувчи далда ва кайфият бахш этди. Бундай вазиятларда ақл-идрок, юксак интизом, онгли муносабат, ҳамжиҳатлик билан меҳр-оқибат туғини баланд кўтариб яшашга чорлади.

Бугунги вазиятда ўзи, оиласи ва фарзандлари, яқинлари, бутун халқига яхшилик соғиниш, аввало, белгиланган тартибларга риоя этиш, соғлом турмуш тарзини одатга айлантириш, сабр-қаноат билан уйда фарзандларига чиройли таълим-тарбия бериш, улар кўнглида ҳикматлар, ибратли воқеалар, бадий китоблар орқали эзгу ният ва улғувор мақсадларни тарбиялашдир.

БОЖХОНА

ИЧКИ БОЗОРЛАР МАХСУЛОТ БИЛАН УЗВИЙ ТАЪМИНЛАНАДИ

Рисолат МАДИЕВА

Мамлакатимизда коронавирус пандемияси ва глобал инкироз ҳолатларининг иқтисодийёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича кенг миқёсдаги чора-тадбирлар кўрилмоқда.

Президентимиз томонидан шу йил 19 март куни имзоланган “Коронавирус пандемияси ва глобал инкироз ҳолатларининг иқтисодийёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармонда божхона тартиб-таомилларига ҳам бир қатор енгиликлар киритиш назарда тутилган.

Фармонга биноан, халқаро савдодаги вазиятни инобатга олиб, экспорт-импорт бўйича кечиктирилган қарздорликка жарама қўллагмаслик, “яшил йўлак”лардан махсулот ўтказишни қўлайитириш, қишлоқда юзага келадиган масалаларни тезкор ҳал этишга ҳам алоҳида эътибор қаратилади. Бу эса ички бозорни махсулотлар билан узвий таъминлашда катта роль ўйнайди.

— Юртимиздан товар экспорти ёки импорти нафақат темир йўл ёки автотранспорт орқали, балки ҳаво йўллари орқали ҳам амалга оширилади. Айни пайтда пойтахтимиздаги “Авиакўлар” божхона постида иш жараёни қизгин кечмоқда. Бу ерда сақланаётган товарларнинг асосий қисmini дори-дармон, озиқ-овқат, гигиеник воситалар, болалар озуқалари ва бошқа махсулотлар ташкил этади, — деди Давлат божхона қўмитаси ахборот хизмати бош

инспектори Ҳусан Тангриев. — 19 март санасида биргина мазкур поста ўн тоннадан ортиқ юк экспортга чиқарилган бўлса, ҳаво йўллари орқали олиб кирилган салкам 38 тонна товар, шу жумладан, озиқ-овқат махсулотлари ички бозорга йўналтирилди.

15-19 март кунлари давлат божхона хизмати органлари хориждан келтирилган 13,7 миллион АҚШ доллари қийматидаги 35 минг тоннага яқин озиқ-овқат махсулотларини импорт божхона режимида расмийлаштирди.

Жумладан, 19 минг тонна картошка, 3 217 тонна ўсимлик ёғи, 4 133 тонна ун, 2 308 тонна шакар, 568 тонна гуруч, гречка ва турли ёрмалар, 439 тонна вафли ва печенье, 269 тонна консервланган сабзавот божхона расмийлаштирувидан ўтказилиб, ички бозорларга йўналтирилган.

Юртимиздан эса 15-19 март кунлари хорижий давлатларга 79,8 миллион АҚШ доллари қийматидаги 80 минг тоннадан ортиқ товар экспорт қилинди.

Хозир ташқи иқтисодий фаолият иштирокчиларининг мурожаатларига асосан, ташқи иқтисодий фаолият божхона постларида товарларнинг божхона назорати ва расмийлаштируви давом этмоқда.

СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ АХБОРОТИ

Хорижда бўлиб қайтган яна бир фуқарода коронавирус инфекцияси аниқланди. Айни пайтгача Ўзбекистонда коронавирус инфекцияси билан касалланганлар сони 46 нафарга етди.

БИР-БИРИНИ ҚЎЛЛАГАН ЭЛ ҲАМИША ҒОЛИБ

Бошланиши 1-бетда

Шу мақсадда юртимиз бўйлаб амалга оширилаётган саъй-ҳаркатлар вазиятдан келиб чиқиб кун сайин жадаллаштирилмоқда. Агар воқеалар ривожига назар солсак, 15 март куни коронавирус Ўзбекистонга кириб келгани хабар қилинган, юртимизда карантин тадбирлари жорий этилди. Оммавий тадбирлар чекланди. Ўзбекистонда мулкчилик шаклидан қатъи назар барча мактабгача таълим муассасалари, мактаблар, коллеж ва техникумлар, олий таълим муассасалари карантинга ёпилиди. Халқаро ва вилоятлараро қатновлар бекор қилинди. Давлат ташкилотларида фуқароларни қабул қилишнинг виртуал усули йўлга қўйилди.

Шу билан бирга, карантинга ёпилаган давлат ва нодавлат ташкилотлар ходимлари ҳақ тўланадиган таътилга чиқарилиди. Вазиятга қараб карантин чоралари кун сайин қўчайтирилмоқда. Хориждаги ватандошларимиз ҳам эътибордан четда қолмаётгани йўқ. Улар махсус рейслар орқали юртимизга қайтарилиб, карантин муддатини ўтагач, уйига, оиласи бағрига жўнатирилмоқда.

Карантин шароитида аҳолини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш чоралари ҳам кўриляпти. Озиқ-овқат ва тиббий махсулотлар нархларининг асоссиз қимматлашишига қарши давлат солиқ органлари ҳамда ҳуқуқ-тартибот идоралари зарур чораларни амалга оширмоқда.

Кундалик эҳтиёжлар инobatта олинган ҳолда деҳқон бозорлари, супермаркетлар, озиқ-овқат дўконлари, шифохоналар, поликлиникалар, дорихоналар, турли томиларни етказиб бериш хизматлари аҳолига хизмат кўрсатмоқда.

Юртимиздаги эпидемиологик вазиятдан аҳолини хабардор этиш, халқимизга ҳолис ва тўғри маълумот бериш муҳим вазифа. Бу борада Соғлиқни сақлаш вазири, АОКА, Ёшлар ит-

тифоқи, Масс-медиа фонди ва бошқа кўплаб ташкилот ва идоралар ҳамкорлигида “Koronavirus Info” телеграм канали орқали коронавирис инфекцияси билан боғлиқ энг тўғри ва ишончли маълумотлар бериб борилаётганидан хабардорсиз. Шунингдек, барча оммавий ахборот воситалари ва телеканаллар ҳам бу борада аниқ, ишончли ва фойдали маълумотларни тарқатмоқда.

“СИЗ БИЗ УЧУН УЙДА ҚОЛИНГ!”

Хорижий ва маҳаллий экспертлар фикрича, жамоат жойларида аҳолининг ўзаро яқин масофада бўлишининг олдини олиш касалликка қарши курашишда муҳим чоралардан биридир. Бу эса жамоат транспортларидан фойдаланмаслик, уйдан туриб ишлаш, оммавий тадбирлар ва одамлар кўп йиғиладиган жойларга бормасликини тақозо этади.

Шундан келиб чиқиб, инсон саломатлиги посбони бўлган ва ушбу мураккаб дамларда ҳаётлари хавф остида бўлишига қарамай, ўз иш жойларида қолиб халқимизнинг саломатлиги учун қатъий кураш олиб бораётган шифокорларимиз эзгу ташаббус билан чиқди: “Биз сиз учун ишда қолдик, сиз биз учун уйда қолинг!”. Бу ташаббус ижтимоий тармоқларда халқимиз томонидан қизгин қўллаб-қувватланди ва шифокорларимизнинг фидокорона меҳнатига тахсис ўқилди.

Айни кунларда тиббиёт ходимларининг ушбу эзгу ташаббуси давлатимиз томонидан ҳам қўллаб-қувватланиб, пойтахтимизда ва вилоятлар марказларида жамоат транспорти ҳаракати чекланди. Давлат ва хусусий ташкилотларда иш жараёнини муайян муддатга тўхтатиш ёки масофадан давом эттириш чоралари кўрилмоқда. Иш ёки зарурат туфайли кўчага чиққанлар учун дезинфекция қилинган махсус хусусий ташувчилар хизмат кўрсатмоқда.

ЭҲТИЁТ ЧОРАЛАРИ КЎРИЛГАН

АММО ХОТИРЖАМЛИККА ЎРИН ЙЎҚ

Худойберди КАРИМОВ, журналист

Юртимизнинг барча ҳудудларида пандемия кенг тарқалиб кетишининг олдини олиш чоралари кўриляпти. Шу фикрларни Жиззах вилояти мисолида ҳам айтиш мумкин. Бугун вилоят бўйлаб учта тезкор гуруҳ ташкил этилиб, улар сафига 250 нафар малакали тиббиёт ходими жалб этилган. Гуруҳлар барча зарурий жиҳозлар билан таъминланган.

Бироқ бу вилоят аҳли хотиржамликка берилиши мумкин, деган гап эмас. 15 март куни Туркиядан учиб келган самолёт йўловчилари орасида вилоятнинг 9 нафар фуқароси бўлгани маълум. Йўловчиларнинг ҳаммаси, шу билан бирга, улар билан яқин алоқада бўлган бошқа фуқаролар ҳам жиддий назорат остига олинди. Ортада қолган вақт ичида саломатлигида бирор ташвишли ҳолат кузатилмаса-да, улар белгиланган муддат ичида қарантинлаш бўлишади.

Жиззахда карантин даврини ўташи зарур бўлганлар учун вилоят марказидаги “Жиззах” ва Гаппаорол тумани ҳудудидаги “Маржон сув” санаторийлари тайёрлаб қўйилди. Жами 220 ўринга эга ушбу муассасалар барча зарурий жиҳозлар, дори-дармон, малакали мутахассислар билан таъминланган. Бунинг учун маҳаллий бюджетдан 630 миллион сўм маблағ ажратилди.

— Президентимизнинг “Коронавирус пандемияси ва глобал инкироз ҳолатларининг иқтисодийёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармони асосида ишларни ташкил этяпмиз, — дейди вилоят ҳокими Эргаш Салиев. — Айтиш жоизки, кейинги уч-тўрт йил ичида вилоятимизда хорижий корхоналар, чет эл компаниялари билан қўшма корхоналар сони кескин ошиб, бугунги кунда 190 тани ташкил қилмоқда. Коронавирус тарқалишининг олдини олиш мақсадида хориж билан барча алоқаларнинг тўхтатилгани уларнинг фаолиятига ҳам таъсир қилиши табиий.

Дарҳақиқат, тадбиркорлик субъектлари банк муассасаларидан олинган кредитлар эвазига экспорт шартномалари тузишган. Энди улар фаолиятида кўзда тутилмаган узлишлар рўй бериши мумкин. Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан инкирознинг олдини олиш борасида ташкил қилинган жамғарма айнан ана шундай ҳолатда қўл келиши шубҳасиз. Яна бир масала: коронавирус пандемияси туфайли вилоятнинг шу дамгача хорижда меҳнат қилиб келган қўнғил фуқаролари уйларида қайтишмоқда. Энди уларни иш билан таъминлаш лозим бўлади. Бу борадаги юмушлар учун республика бюджетидан ажратилган 200 миллиард сўмин жойларда инфратузилма объектларини шакллантириш, мавсумий иш ўринларини яратишга сарфлаш кўзланмоқда.

Вилоятдаги 8,5 мингга яқин яқка тартибдаги тадбиркор Президент фармонида белгиланган чораларнинг афзалликларини ўзларига яққол сезишади. Иқтисодиёт ва саноат вазириги ҳузуридаги Тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш жамғармаси томонидан ажратилган 500 миллиард сўм маблағдан улар гаров таъминоти сифатида фойдаланишлари мумкин бўлади. Шунингдек, вилоят тадбиркорлари 1 апрелдан 1 октябрга қадар ижтимоий солиқни 50 фоиз ёки 5,4 миллиард сўм кам тўлайдилар. Қишлоқ ҳўжалиги соҳаси вакиллари ҳам ана шундай енгиликлардан четда қолмайди. Жумладан, сувдан фойдаланаётганлар оби-ҳаёт учун 2020 йилги тўловларнинг атиги 50 фоизини тўлашади.

Вилоятда бугунги кунда ташки савдо опера-

шу билан бирга, муайян муддатга тўй-тантаналарни ҳам тўхтатиш белгиланди. Таъзия ва бошқа маросимларда аҳоли сонини чеклаш чоралари кўриляпти.

Бўш вақтдан унумли фойдаланишнинг энг мақбул йўли — китоб ўқиш. Ўқувчи, талаба ёшлар ва олий ўқув юртларига тайёрланаётган абитуриентлар замонавий технологиялар имкониятидан фойдаланиб дарсларни онлайн давом эттирмоқда. Таътил вақтида ўқувчиларнинг билим олиши учун “Oilaviy”, “Ma’rifat va madaniyat”, “Dunyo bo’ylab” ва “Yoshlar” телеканалларида видеодарслар намойиш этиб борилиши режалаштирилган.

Бўш вақтнинг мазмунли ўтказишнинг энг мақбул йўли китоб ўқишдир. Шу кунларда ижтимоий тармоқларда бу борада кўплаб эзгу ташаббуслар илгари сурилмоқда. Интернет тармоғида махсус каналлар очилляпти. “Китоб ўқи” телеграм канали шундай веб ресурслардан бири. Унда мумтоз адабиётимизнинг нодир намуналаридан электрон тарзда фойдаланиш имконияти мавжуд.

МЕҲРИМИЗ ВИРУСДАН УСТУН

Куни кеча оммавий ахборот воситаларида юрдошларимиз томонидан амалга оширилаётган эзгу лойиҳалар ҳақида ҳикоя қилинди. Хабар берилишича, андижонлик тадбиркорлар “Меҳримиз вирусдан устун” шiori остида шу кунларда аҳоли эҳтиёжи оғиб бораётган ниқоб, ҳўжалик совуни, кўп учун зарарсизлантириш воситалари ва озиқ-овқатлар-

ялари билан шўғулланувчи 137 та субъект бор. Улар ўз фаолиятлари давомида маълум дебитор қарздорликка тушишган. Бу қарзларнинг пенялари ҳам бор, албатта. Бу жарималар бугунги кунда 41 ярим миллиард сўмини ташкил қилади. Ана шу пенялар олинмайдиган бўлди. Шунингдек, солиқ органлари томонидан солиқ тўловчи 600 га яқин субъектга солинган 800 миллиард сўм солиқ ҳам пеняга тортилмайди, бу солиқларни мажбурий ўндириш амалга оширилмайди. Тадбиркорлик субъектларининг солиқ текшируви 2021 йил 1 январга қадар ўтказилмайди.

Мамлакатимизда коронавирис тарқалишининг олдини олиш борасида эҳтиёт чораларини қўришга уналган ҳақиқатдан кейинги дастлабки кунларда Жиззах бозорлари ва савда шохобчаларида нарх-наво бироз кўтарилди. Давлатимиз раҳбари ва ҳукуматнинг тегишли топшириқларидан кейин бу салбий кўринишнинг олди олинди.

— Мураккаб вазиятдан ўз фойдаси йўлида фойдаланишни ният қилган 36 нафар “тадбиркор” жазосини олди. Шундай ҳолатлар тақдорланмаслиги, мураккаб вазиятдан ноҳолис ниятда фойдаланиб қолувчи айрим қимсаларга қарши курашиш чоралари кўрилмоқда, — дейди вилоят прокурори Исроможон Эргашходжаев. — Бош прокурор фармойишига қўра, вилоятимизда кенг тартибда — солиқ, департамент ва бошқа идоралар вакиллари иштирокида ишчи гуруҳ ташкил этилган. Ишчи гуруҳ томонидан вилоят ҳудудидаги 19 та деҳқон бозори, 4 та йирк савдо мажмуаси, “Жиззах дори-дармон” МЧЖга қарашли ижтимоий ва хусусий дорихоналар раҳбарлари нарх-навоини сунъий ошириш оқибатларидан огоҳлантирилди. Тадбиркорлардан нарх-навоини сунъий оширмаслик борасида қарол-таҳлати олиниди.

Айни кунларда Жиззах бозорлари, савдо масканлари ва дорихоналарда нархлар бир меъёрда. Кези келганда айтиш керакки, вилоят бўйлаб барча озиқ-овқат ва ноизик-овқат махсулотлари, дори-дармон ва тиббий жиҳозлар захираси етарлича жамғарилган.

Коронавирис пандемияси даврида аҳоли ўрта-сида турли миш-мишлар кўпайиши, одамларнинг ваҳима ва саросимага тушиши бор гап. Сир эмас, интернет порталларида Жиззахда ҳам коронавирис тарқалгани ҳақидаги “фейк” хабарлар онда-сонда учраб турибди. Вилоят ҳуқуқ-тартибот идоралари, кўпни кўрган нуронийлар, фаол ёшлар бундай ноҳуш кўринишларнинг олдини олишга ўз ҳиссаларини қўшишмоқда.

— Биз теле ва радиоканаллар орқали эфирга узатилаётган дастурларимизда ҳамюртларимизни огоҳ ва онгли бўлишга, турли ёлғон-яшиқларга ишонмаслиқка, шу билан бирга, санитария-гигиена қоидаларига амал қилган ҳолда коронавирис каби юқумли касалликлардан сақланишга даъват қиламиз, — дейди Жиззах вилояти телерадиокмпанияси директори Эркин Шерманов. — “Бизни уйда тинглаб, томоша қилинг!”, “Болажонлар, биз сиз учун меҳнат қиламиз!” каби флешмобларимиз мухлисларимиз эътиборини тортмоқда.

“ЯГОНА ЭЛЕКТРОН ТИББИЙ КАРТА”

АНИҚЛИК, ТЕЗКОРЛИК, СИФАТ ВА САМАРАДОРЛИККА КЕНГ ЙЎЛ ОЧАДИ

Баҳор ХИДИРОВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Бугун дунёда барча соҳаларда замонавий ахборот технологияларидан кенг фойдаланилмоқда. Жумладан, соғлиқни сақлаш тизимида рақамли технологиялар жорий этилиши аҳоли учун катта қўлайлик яратмоқда. Бунинг натижасида тиббий-профилактика ёрдамидан тортиб ихтисослашган тиббий ёрдам олишгача бўлган бўғинда ҳар бир инсон ўзини қизқитириган барча саволларга онлайн жавоб олиш, ҳатто масофадан туриб малакали тиббий ёрдамдан фойдаланишга эришмоқда. Қолаверса, тиббиёт муассасаларида юритиладиган тиббий карталарнинг электрон шаклга ўтказилиши исталган тиббиёт муассасасига мурожаат қилиб, тиббий хизматдан фойдаланиш имконини беради.

Мамлакатимизда тиббиёт тизимида амалга оширилаётган изчил иш-лохотлар жараёнида жаҳондаги бундай илғор тажрибаларни юртимизда татбиқ этиш, аҳоли саломатлигини муҳофаза-лашда замонавий тиббий ва ахборот технологияларидан самарали фойдаланишга эътибор тобора кучаймоқда.

Президентимиз Олий Мажлисга Мурожаатномасида бу масалаларга алоҳида эътибор қаратиб, жорий йилда юртимизда ихтисослашган марказлар ва уларнинг филиалларида, шунингдек, Тошкент шаҳридаги тиббиёт муассасаларида электрон тиббий карталарни жорий этиш вазифасини белгилаб берди.

Давлатимиз раҳбарининг 2020 йил 18 мартдаги “Тошкент шаҳрида рақамли технологияларни кенг жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорига мувофиқ, “Рақамли Тошкент” комплекс дастури ишлаб чиқилди. Унда жамиятнинг турли соҳаларини электронлаштириш борасида муҳим вазифалар белгиланди. Жумладан, жорий йил 1 декабрга қадар “Ягона электрон тиббий карта” ахборот тизимини жорий этиш ва “Электрон поликлиника” ахборот тизимида 62 та оилавий поликлиникани улаш қўзда тутилган.

Айни пайтда Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан “Соғлиқни сақлаш” ахборот тизимлари комплексини яратиш ва ривожлантириш борасида кенг қўламли иш олиб борилмоқда. Жумладан, “Тиббий карта” ягона интеграцияланган тизими яратилади ва амалиётга татбиқ этилади.

“Тиббий карта” автоматлаштирилган ахборот тизими” деб номланувчи ушбу лойиҳа шахсий тиббий ёзувлар йиғиндисини киритиш, қайта ишлаш, сақлаш ва улардан фойдаланиш жараёнларини автоматлаштиришга мўлжалланган. Тиббиёт муассасаларидаги беморларнинг электрон тиббий маълумотларини сақлашни қўллаб-қувватлайдиган ва шахсий демо-график маълумотлар ҳамда фуқаронинг соғлиғи тўғрисидаги маълумотлар бу тизимга тўлиқ қамраб олинади. Тизим, шунингдек, ҳалқаро тиббий стандартлардан фойдаланган ҳолда тақдим этилаётган тиббий хизматлар ва беморнинг соғлиғи ҳолати тўғрисидаги асосий маълумотларни ўз ичига олиши режалаштирилган.

Тиббий картада инсон дунёга келган кундан бошлаб бутун ҳаёти давомидаги саломатлиги билан боғлиқ барча жараёнлар қайд этиб борилади. Болаликда эмлаш кўрсаткичлари, қолаверса, қандай касалликларни бошдан ўтказгани, умуман, саломатлик ҳолати билан боғлиқ барча маълумотлар жамланади.

Ушбу тиббий карта электрон кўринишда юритилса, дунёнинг қайси бурча-да бўлишдан қатъи назар, тиббий хизматга эҳтиёж туғилса, шифокор электрон карта тизимидаги муҳим маълумотлар

билан танишиш имконига эга бўлади. Беморга даво муолажалари тавсия этишда бу маълумотлар жуда асқотади.

Бундан ташқари, “Тиббий карта” автоматлаштирилган ахборот тизими тиббиёт бўйича юритиладиган статистикани сезиларли даражада соддалаштиради, натижада шифокорларнинг иши енгилла-шади ва оптималлашади. Диагностика ва даволаш жараёнида аниқлик, тезкорлик таъминланади, самарадорлик ошади. Шу боис, электрон тиббий карта тизими жорий этилиши тиббий хизмат сифа-тини ошириш ва аҳоли саломатлигини асрашда муҳим қадам бўлади.

БИРЛАМЧИ ТИЗИМДА-ГИ ТАЖРИБА-СИНОВ ИШЛАРИ НАТИЖАСИ

Айни пайтда пойтахтимиздаги бир қатор оилавий поликлиникаларда электрон тиббиётни жорий этиш борасида ўзига хос тажриба ва амалий ишлар олиб бориляпти. Хусусан, қатор поликлиникаларда электрон рўйхатхона лойиҳаси жорий этиляпти. Пойтахтимизнинг Яшнобод туманидаги 32-оилавий поликлиника фаолияти бунга мисол.

Мазкур поликлиника етти та маҳал-ланинг ўттиз мингдан кўпроқ аҳолиси тиббий хизмат кўрсатади. Ўттиз нафар умумий амалиёт ва тор соҳа шифокори ҳамда етти нафар ортиқ нафар ҳамшира аҳолига ёрдамга шай. Электрон рўйхатхона хизматини юритиш учун тиббиёт муассасаси компьютерлар билан жиҳозланиб, интернет тармоғига уланган.

— Бирламчи тиббий-санитария бўғи-нида аҳолига тиббий хизмат кўрсатишда ишмиизга тўсиқ бўлаётган муаммолар-дан бири шифокор қабулида узундан-узун навбат пайдо бўлишидир, — дейди 32-оилавий поликлиника бош шифокори Нигора Саидова. — Электрон рўйхатхо-на тизими жорий этилиши натижасида аҳоли шифокор қабулига телефон ёки интернет орқали, ёки тиббиёт муассаса-сига келиб ўзига мақбул вақтга ёзилиш имконига эга бўлди. Натижада тибби-ёт ходимлари учун ҳам, аҳоли учун ҳам қўлайлик юзга келди. Бу янгиликни патронаж ҳамширалар оилаларга бор-

ганида аҳолига етказди. Ҳозирги кунда бу хизматдан барча фойдаланмоқда. Шу билан бирга, беморларнинг тиббий ла-боратория ва диагностика таҳлили, ши-фокорлар кўриги ҳақидаги маълумотлар ҳам ўзаро ички электрон тармоқ орқали алмашилмоқда. Энди бемор шифокор қабулига тиббий картасини кўтариб ки-ришига ҳожат қолмади. Яна бир қўлай-лик — шифокор иш бошлашидан олдин унинг қабулига қанча бемор ёзилганини билади ва шунга қараб ишнинг ташкил этади. Ҳозирда бу имкониятлар фақат битта тиббиёт муассасаси ичида йўлга қўйилган. Келгусида электрон тибби-ёт имкониятлари кенгайиши, электрон карта тизими жорий этилиши соғлиқни сақлашнинг барча бўғинлари ўртасида ўзаро алоқаларни ва онлайн маълумот алмашишни таъминлайди.

ҚОҒОЗ ТЎЛДИРИШГА КЕТАДИГАН ВАҚТ ТЕЖАЛАДИ

Электрон тиббиётни жорий этишда фаол тиббиёт муассасаларидан яна бири Яққасарой туманидаги 59-оила-вий поликлиникадир.

Ушбу тиббиёт муассасасида элек-трон рўйхатхона тизими жорий этил-ганига уч йилдан ошди. Мазкур йўна-лишда ишлаб чиқилган компьютер дастурига аҳоли рўйхати киритилган. Рўйхатхонага уйдан туриб кимдир телефон қилса, гўшаки ҳамшира кўтаради. Аввало, илиқ муомала, қо-лаверса, компьютер дастурига кириб, мурожаат қилаётган бемор ҳақидаги маълумотларни тезлик билан топиш лозим. Қолаверса, компьютердан бемор сўраётган шифокорнинг бўш вақтини аниқлаш ахборот-коммуни-кация технологиялари бўйича катта маҳорат талаб этади.

59-оилавий поликлиника бош ши-фокори Назокат Ғуломованинг айти-шича, ҳамшираларнинг бу йўналишда билим ва малакаси оширилгани иш-ни самарали ташкил этишга имкон ярат-моқда.

Мазкур оилавий поликлиника қирқ икки мингга яқин аҳолига хизмат кўрса-ди. 36 нафар врач, 82 нафар ҳамши-ра аҳоли саломатлиги йўлида иш олиб бормоқда. Шифо муассасасида тиб-биётнинг тўхтўз йўналиши бўйича тор мутахассислар кўриги йўлга қўйилган. Диагностика ишларини ташкил этишда УТТ, ЭКГ каби аппаратлардан самара-ли фойдаланилади.

— Кейинги йилларда бирламчи тиб-биёт муассасаларида юритиладиган ҳужжатлар анча қисқарган бўлса-да, ҳали-ҳамон ҳужжат тўлдириш шифо-кор ва ҳамшираларнинг анча вақтини олади, — дейди Назокат Ғуломова. — Электрон тиббиёт жорий этилиши бу муаммоларни бартараф этишнинг асосий йўлидир. Бугунги кунда элек-трон тиббиёт тизимини жорий этган дунёнинг ривожланган давлатларида бу йўналишда салмоқли натижаларга эришилмоқда. Мамлакатимизда бош-ланган ушбу эзгу ишлар келгусида тиббиётимиз ривожига янги истиқбол-ларни очиб боради даражада ҳалқимизнинг соғлом ва узоқ умр кечириш кўрсат-кичини яхшилашда ҳам муҳим қадам бўлади.

ВАҚТ ВА ХАРАЖАТНИ ТЕЖАЙДИ, ИШДА УНУМ ОРТАДИ

Абдукарим ЭШБОЕВ,
“Янги технологиялар” илмий-ахборот
маркази етакчи мутахассиси

Икки ойдан ортиқ вақтдан буён барча ҳўжалик юритувчи субъектлар учун ҳисобварақ-фактураларни электрон расмийлаштириш тизими тўлиқ жорий этилмоқда. Электрон ҳисобварақ-фактура (ЭХФ) товар-транспорт юкхатлари ва товар-моддий бойликларни олиш учун ишончнома вазифасини ўтаётди. Жорий йилнинг шу даврига қадар ушбу тизимдан фойдаланувчилар сони 145 минг нафардан ортиди.

ЭХФни кенг қўллашдан асосий мақсад — қоғозбозликни камайтириш, харажатларни қисқартириш, вақтни тежашдир. Ҳўш, амалда бунга қай даражада эришилмоқда? Янги тизим тадбиркорлик субъектларига қутилганидек енгиллик бера оляптими?

ФОЙДАЛАНУВЧИЛАР НИМА ДЕЙДИ?

— Қоғоз шаклидаги ҳисобварақ-фактура тизимида ишлаган пайтимиз харажатларимиз кўп эди, анча вақт ҳам йўқотар эдик, — дейди “Қорақўл дон маҳсулотлари” акциядорлик жамияти ҳисобчиси Латифжон Вафоев. — Масалан, биргина ҳисобварақ-фактура расмийлашти-риш учун, дейлик, 2 дон қоғозга 228 сўмлик харажат қилардик. Уни манзилга етказиш ва олиб келиш учун ка-мида 2800 сўм йўл ҳақи сарфланар эди. Бу ишни бажа-рувчи ходимга энг камида 4 000 сўм иш ҳақи ҳисобланган. Хуллас, бир дон ҳисобварақ-фактурани расмийлашти-риш учун камида жами 7 028 сўм харажат қилишга тўғри келар эди. Ҳозир буларнинг барчаси ўзгарди. Ҳаммаси электрон шаклда тез ва осон ҳал бўляпти. Харажатларга келсак, бугунги кунда расмий ЭХФ операторлари ҳар бир электрон ҳисобварақ-фактура учун ўртача 300 сўмдан 700 сўмгача нарх белгиланган. Ҳисоб-китоб қилсак, унинг ҳар бири электрон шаклда расмийлаштириш орқали 6 378 сўм маблағни тежашга эришляпти. Бир ойда 10 мингта ҳисобварақ-фактура шакллантирилса, ўрта ҳи-собида 63 780 000 сўм иқтисод қилинди дегани бу.

— Аввал ҳар бир ҳисобварақ-фактурани қоғозда йиғиб боришга мажбур эдик, — дейди “Илм шуъласи” канцелярия моллари савдо комплекси ҳисобчиси Ирода

Калдибаева. — Бу, албатта, муайян харажатларни та-лаб этарди. Энг ёмони, бундай ҳолатда ҳужжатни узоқ муддат ишончли ва хавфсиз сақлашга ҳеч қандай қафо-лат йўқ эди. ЭХФни эса қоғозда йиғиб бориш шарт эмас. Негаки, улар роуминг операторида 10 йил, ЭХФ тизими операторларида 5 йил давомида хавфсиз сақланади. Яна бир муҳим жиҳати, ЭХФ тизими операторлари 24/7 режимида ишламоқда. Бу исталган вақтда зарур ҳў-жатларни керакли манзилга ҳеч бир муаммосиз юбориш имконини берапти. Бундан ташқари, мазкур тизимдан фойдаланиш жуда қўлай. My.soliq.uz сайтидан шахсий кабинетга кириб, ўзимизга маъмулини танлаганимиз. Фикримча, оператор танлашнинг ихтиёрийлиги алоҳида аҳамиятли. Негаки, ҳар бир корхона ёки ташкилотнинг бухгалтерия тизими ўзига хос. Шу боис, таклиф этилаёт-ган тарифлар корхона ёки ташкилотнинг бухгалтерияси билан қай даражада интеграциялашувдан келиб чиқиб, оператор танлаш мақсадга мувофиқ бўлади.

— Электрон ҳисобварақ-фактура тизимидан фойда-ланаётганимиздан буён бозордаги талаб ва таклифни ўрганиб боришимиз янада осонлашди, — дейди “Vazira-biznes” МЧЖ ҳисобчиси Қудрат Сағдиев. — Чунки маҳсу-лотларимиз қаерда яхши сотилаётганини, қайси маҳсу-лотларимизга талаб юқорилигини реал вақт режимида мониторинг қилиш имконига эга бўляпти. ЭХФда ҚҚС тўловчиларнинг тўғри кўрсатилиши ҳам бизга жуда қўл келяпти. Негаки, контрагент ҚҚС тўловчи сифатида нотўғри кўрсатиб қўйилса, корхона зарар кўриши мум-кин. Электрон ҳисобварақ-фактура тизими эса тадбир-корларнинг ҚҚС тўловчиси ёки йўқлигини маълумотлар базаси орқали аниқлаб берапти.

КўП БЕРИЛАЁТГАН САВОЛЛАРГА ЖАВОБ

Мамлакатимизда ЭХФ тизимига тўлиқ ўтилаётганига кўп вақт бўлгани йўқ. Шу сабабли янги тизимдан фой-даланишда ҳануз саволлар туғил-япти, кези келганда айрим тушун-мовчиликлар юзга келяпти.

Масалан, йирик корхоналарда ЭХФни корхона раҳбари ёки бош ҳи-собчиси эмас, ишонч билдирилган жисмоний шахс жўнатиши ва қабул қилиши имконияти борми, деган саволга кўп дуч келяпти. Ҳа, бун-дай имконият бор. Аниқроқ айтиди-ган бўлсак, оператор сайти орқали ишонч билдирилган жисмоний шахс-ларга электрон рақамли имзо билан кириш имконияти яратилган.

Кўп учраётган саволлардан яна бири ЭХФда кўрсатилган суммани қайси даврда ҳисобга олиш керак-ли билан боғлиқ. Бу тизимда 3 та сана мавжуд: ЭХФда кўрсатилган (товарлар жўнатишдан (берилган) сана, юборилган сана ва харидор томонидан тасдиқланган сана. Товар айланмага ЭХФда кўрсатилган сана олинади.

Товарлар тадбиркорлик фаоли-яти билан шўғулланмайдиган жисмо-ний шахсларга реализация қилин-са, ЭХФ қандай шакллантирилади? Бундай вазиятда сотувчи томонидан шакллантирилган варақа унинг элек-трон рақамли имзоси билан бир то-

монлама тасдиқланади. Шунингдек, жисмоний шахс ЭХФни операторнинг тизимига ЭРИ билан кирган ҳолда шакллантириш имконига эга.

Яна бир жиҳатга ойдинлик киритиб ўтмоқчиман: ЭХФ тизимида ишончнома, бажарилган ишлар далолатномаси, товар-транспорт юкхатлари ҳам электрон шаклда тўлдириш имконияти мавжуд. Шу ўринда улардан фойдаланиш ҳам мажбурийми, деган савол туғилиши табиий. Ҳозир фақатгина ЭХФни шакллантириш мажбурий, бошқа бухгалтерия ҳужжатларидан электрон фойдаланиш эса ихтиёрий.

Шакллантирилган ва жўнатишган электрон ҳисобварақ-фактураларга тузатиш киритишнинг имкони бор ёки йўқлиги ҳам аксарият ҳўжалик юритувчи субъектлар вакилларини қизиқтиряпти. Сотувчи томонидан

юборилган, аммо харидор тасдиқла-маган ЭХФни сотувчининг ўзи бир томонлама бекор қилиши мумкин. Харидор томонидан тасдиқланган бўлса, янги таҳрирдаги Солиқ ко-дексида назарда тутилган тартибда қўшимча ёки тузатиш билан ҳисба-рақ-фактурани тақдим этади.

Қачон ва қай манзилда бўлишдан қатъи назар, смартфон орқали элек-трон ҳисобварақ-фактураларни им-золаш, юбориш ва қабул қилиш мум-кин. Марказимиз томонидан ишлаб чиқилган E-factura мобил иловаси ана шундай қўлай ва тезкор хизмат-ни тақдим этади.

Ушбу илова AppStore ва GooglePlay да жойлаштирилган бўлиб, уни юклаб олиш учун Давлат солиқ қўмитасининг расмий сайтыдаги ҳаволадан фойда-ланиш мумкин. Тадбиркорлик субъ-ектларида тизим билан боғлиқ бирор савол ёки тушунмовчилик пайдо бўл-са, марказимизнинг info@rouming.uz ёки https://rouming.uz/contacts элек-трон манзилларига мурожаат йўллаш имкони бор. Мурожаатда кўрсатилган масалаларга мутахассисларимиз то-монидан аниқ ва батафсил жавоб қайтарилади.

Шунингдек, марказимизнинг rouming.uz сайтида электрон ҳи-собварақ-фактурани жорий этишга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, тизимга доир янгиликлар, савол-жа-воблар, қўлланмалар ва бошқа за-рур, фойдали материаллар билан яқиндан танишиш мумкин.

ҚУЛАЙЛИК

ЮРИСПРУДЕНЦИЯДА МАСОФАВИЙ ТАЪЛИМ

ЮРИДИК СОҲАДА ТЎПЛАНИБ ҚОЛГАН ҚАТОР МАСАЛАЛАРНИНГ ИЖОБИЙ ЕЧИМИ

Раҳимжон ҲАКИМОВ,
Тошкент давлат юридик
университети ректори

2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили”да амалга оширишга оид давлат дастурида учта олий таълим муассасаси қатори Тошкент давлат юридик университетида ҳам масофавий ўқитиш шаклининг жорий этилиши юридик кадрларни тайёрлаш соҳасида янги даврни бошлаб беради.

Замонавий юриспруденцияда, хусусан, инвесторлар, компаниялар ва бизнес вакиллари масофадан туриб юридик хизмат кўрсатишдан кенг фойдаланаётган айни пайтда масофавий тарзда ишлаш кўникмасини пухта эгаллаган мутахассисларни тайёрлаш муҳим аҳамиятга эга.

Таълим соҳасидаги тажриба кўрсатяптики, ўқув жараёнида интернет ва ахборот технологияларини янги билимларни эгаллаш, сақлаш, узатиш ҳамда амалий қарорлар қабул қилиш воситасига айлантириш ҳисобига таълим, жумладан, олий таълимга қамровни ошириш, кадрлар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш имконияти тобора кенгаймоқда.

Масофавий ўқитиш замонавий таълимнинг муҳим ва тобора оммавийлашаётган шакли саналади. Бу соҳада дастлабки қадамлар ўтган асрнинг 60-йиллари. Буюк Британияда қўйилган бўлса, 2005 йилдаёқ масофавий ва бевосита таълим оладиган талабалар сони нисбатан тенглашган. Бугунги кунга келиб, дунёда масофавий шаклда таълим олувчилар сони бевосита таълимга бўлган эҳтиёждан бир неча баробар ортган. Мутахассисларнинг таъкидлашича, 2025 йилга бориб бу кўрсаткич бевосита таълимда 250 миллион, масофавий таълимда эса 650 миллионга етиши кутилмоқда.

2015 йилда дунё бўйича масофавий таълим олишдан келиб тушган маблағ 107 миллиард АҚШ долларини ташкил этган бўлса, 2025 йилга бориб 215 миллиардга етиши кутилмоқда. Ҳозир АҚШ ва Канада масофавий таълим бозорининг 50 фоизига эгалик қилиб, етакчи бўлиб келмоқда.

Сўнгги пайтларда масофавий таълим бозорини ривожлантириш суръати бўйича Осиё мамлакатлари, хусусан, Хитой

ва Малайзия пешқадамликни кўлга олиб, Фарбий Европа мамлакатларидан ўч, Шимолий Америка мамлакатларидан эса тўрт карра илдамлаб кетиши башорат қилинмоқда.

Ривожланган хорижий мамлакатлар таълим тизимида аллақачон бевосита таълим шаклидан масофавий ўқишга эҳтиёж юқорилиги кузатилаётгани юртимизда ҳам ўқув жараёнини ташкил этишда янги давр бошланганини англатади.

Ўзоқда яшовчилар, қатнаб ўқишга шароити йўқлар, маляка оширишни хоҳловчилар, ногиронлар ва яна бошқа турли сабабларга кўра бевосита олий таълим муассасасига бориб ўқиш имкониятига эга бўлмаганларнинг масофадан туриб билим олиш талаби ортиши табиий ҳол.

Масофавий таълим инсоннинг мустақил фикрлаш, ҳолатни баҳолаш, хулоса ва башорат

тентини яратиш ва масофавий таълимни амалга оширишдаги электрон платформа, профессор-ўқитувчиларга сарфланади. Ўқитишнинг мазкур шакли орқали таълим олувчиларнинг катта ҳажмидаги контингентини қамраб олиш имконияти ошириб сарфланган харажатларга мутаносиб равишда таълим олиш учун тўланадиган тўлов-контракт миқдори камайтирилишига ҳам хизмат қилади. Бу эса ўз-ўзидан юрtdошларимизнинг олий таълим олиш имкониятини янада кенгайтиради.

Бундан ташқари, илгор хорижий таълимнинг жорий этилиши консорциум моделида ўзаро ҳамкорлиқни йўлга қўйган хорижий университетлар билан биргаликда таълим жараёнини ташкил этиш, пировардида, тахсил олган талабага “double degree” — икки томонлама тан олинган ёхуд “joint degree” —

МУТАХАССИСЛАРНИНГ ТАЪКИДЛАШИЧА, 2025 ЙИЛГА БОРИБ БУ КЎРСАТКИЧ БЕВОСИТА ТАЪЛИМДА 250 МИЛЛИОН, MASOFAВИЙ ТАЪЛИМДА ЭСА 650 МИЛЛИОНГА ЕТИШИ КУТИЛМОҚДА.

қилиш қобилиятини ривожлантиради. Ўқувчи ёки талабанинг ўзига қулай вақтда, ҳатто оиласи, турар жойи, доимий машғулот ва ишдан ажралмаган ҳолда билим олиш имкониятини таъминлайди.

Бундай ўқитишнинг ташкилий-иқтисодий афзалликлари ҳам алоҳида аҳамиятга молик. Масалан, ўқитиш учун катта ресурс талаб қиладиган аудиториялар, ётоқхоналарга зарурат қолмайди. Бу эса ўзини ўзи молиялаштирадиган таълим муассасаларининг харажатларини ҳам оптималлаштиришга йўл очади.

Молиявий харажатлар, асосан, ўқув жараёнини ташкил этиш билан боғлиқ таълим кон-

ҳамкорликдаги қўшма дастурлар асосида диплом олиш имконияти беради.

Бу борада Тошкент давлат юридик университетида ҳам тегишли ишлар бошлаб юборилган. Бевосита таълим шаклини сақлаб қолган ҳолда масофавий таълимни босқимча-босқич — дастлаб университет ҳузуридаги Профессional ўқитиш марказида ташкил этиладиган олий таълимга эга шахсларнинг юридик мутахассисликка қайта тайёрлаш курслари, кейин эса университетнинг бакалаврият ва магистратура босқичларига таъбиқ қилиш режалаштирилмоқда.

Жараёнда ўқув-услубий материалларни тайёрлаш,

масофавий таълим континентини яратиш, илгор педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларини муассамлаштириш, таълим олувчи берилган маълумотларни мустақил, тез ва қийинчиликларсиз ўзлаштиришига алоҳида эътибор қаратишмоқда.

Шу билан бирга, масофавий таълимни жорий этишда ахборот маданияти даражасини ҳам инobatга олган ҳолда, берилган маълумотларнинг тизимли ўзлаштирилишига эришиш, таълим олувчи ва ўқитувчи ўртасида жонли мулоқотни таъминлаш мақсадида ўқув жараёнининг муайян қисмини онлайн — реал вақт режимида амалга ошириш мўлжалланмоқда. Бу, ўз навбатида, масофадан туриб таълим олувчида чинакам ўқув аудиториясини ҳис қилиш, электрон платформадиган маълумотларни ўзлаштириш жараёнида вужудга келган саволлар, иккиланашларга жавоб олиш, бошқа тингловчилар билан ўзаро мунозарага киришган имкон туғдиради.

Қолаверса, таълим олувчилар муайян фанларни ёки уларнинг қисмини мустақил ўзлаштиргандан сўнг якуний имтиҳонларни топириш учун йилига икки мартаба бевосита таълим муассасасига келади. Бу кадрлар тайёрлаш сифатига қўйилган вазифаларни тўлақонли амалга оширишда муҳим.

Замонавий юриспруденцияда масофавий таълимнинг жорий этилиши юридик соҳада тўпланиб қолган қатор масалаларнинг ижобий ечим топишига хизмат қилади. Энг асосийси, бугунги кунда юристларга бўлган юқори талабни қондириш, ёшларимизнинг олий юридик таълимга қамров даражасини кенгайтириш ва юридик таълимни илгор халқаро стандартлар билан ўйинлаштириш имкониятини беради.

ИННОВАЦИЯ

Санобар ЖУМАНОВА

Аграр соҳа мамлакатимиз иқтисодиётида муҳим ўрин эгаллайди. Шўрланиш мазкур тармоқ ривожига салбий таъсир этиб, ҳосил миқдори ва сифатининг пасайишига сабаб бўлади. Давлатимиз раҳбарининг 2019 йил 17 июндаги фармонида биноан тасдиқланган Қишлоқ ҳўжалигида ер ва сув ресурсларидан самарали фойдаланиш концепциясида шўрланиш муаммосига катта эътибор қаратилган, унинг ечими юзасидан қатор вазифалар белгиланган.

ШЎРЛАНИШНИ ҚАНДАЙ БАРТАРАФ ЭТИШ МУМКИН?

Фанлар академиясининг Биоорганик кимё институтида мазкур вазифаларни бажариш мақсадида олиб борилган изланишлар натижасида шўрланган тупроқ таркибидиган тузларни самарали ювиш имконияти берадиган янги препарат яратилди. Инновацион ишланма мураккаб иқлим ва экологик шароитларга эга ҳудудларда қўлланади. Айни кунда биосолвент препаратини йилига 200 тоннадан ишлаб чиқариш режалаштирилмоқда. Бу миқдор бир йилда 40 минг гектар шўрланган ер майдонига ишлов беришга етади.

Мамлакатимизда мавжуд сугориладиган майдонларнинг қарийб ярми турли даражада шўрлангани ҳам препаратнинг заруратини кўрсатади. Мамлакатимизда аҳоли сонининг ўсиши ва глобал иқлим ўзгариши таъсирининг кескинлашуви оқибатида охириги ўн беш йилда аҳоли жон бошига тўғри келадиган сугориладиган ер майдони 24 фоиз, ўртача йиллик сув таъминоти даражаси эса 3 минг 48 метр кубдан 158,9 метр кубгача қисқарди. Бу эса ер ва сув ресурсларидан янада оқилона фойдаланишни талаб этади. Ривожланган давлатларда бир метр куб сув билан 4-6 АҚШ доллари қийматига тенг маҳсулот етиштирилаётган бўлса, юртимизда бу кўрсаткич 0,15 АҚШ долларини ташкил этмоқда. Бунга сабаб ҳам ернинг шўрланиш даражаси юқорилиги бўлиб, шўрни анъанавий усулда ювишга кўп миқдорда сув сарфланмоқда.

— Президентимиз Шавкат Мирзиёев яқинда Хоразм вилоятига ташрифи чоғида Янгиерик туманидаги замонавий иссиқхонани кўздан кечириш асносида қишлоқ ҳўжалигида илм, янгилаш дунёқараш пайдо бўлгани, деҳқон ишнинг кўзини билса, катта даромад олиши мумкинлиги, Хоразмда ер шўрлангани, шундай жойларда замонавий иссиқхоналарни кўпайтириш зарурлигини таъкидлади, — дейди Биоорганик кимё институтини катта илмий ходими, техника фанлари номзоди Жалолоҳон Жўрабоев. — Ҳақиқатан ҳам, замонавий илм-фан ютуқларини қишлоқ ҳўжалигида жорий қилиш орқали ернинг шўрланиши, сув тақчиллиги каби муаммоларни ҳал этиш, мамлакатимизнинг экспорт салоҳиятини ошириш мумкин. Шўрланган ер майдонининг мелиоратив ҳолатини яхшиловчи янги ишланма — биосолвент полимер композициядан ташкил толган суюқ шаклдаги зарарсиз препарат-дир. Ионоген ва фаол моддалардан ташкил толган полимер композиция маҳаллий хомашёлар ҳисобига ишлаб чиқарилади. Биосолвент сувда яхши эрийдиган, тупроқ қатламга тез сингиди. Тупроқ ғовақлиги ва ҳосилдорлигини оширади. Шўрни ювишда сув сарфини 1,5 баробар, шўрланишни 3 баробар камайтиради. У кўзги шўрдордан сўнг, баҳорги экиндан олдин ва вегетация даврида — биринчи сугоришдан олдин

Биосолвент препарати ёрдамида шўрланган тупроқ қатламларидан заҳарли, қийин эрувчи тузлар осон ювилади. Инновацион усул анъанавий сув билан ювилганга нисбатан 35-42 фоиз хлор, 13-16 фоиз сульфат, 21-28 фоиз кальций, 63-68 фоиз магний, 21-23 фоиз натрий кўпроқ ювилишини таъминлайди. Натижада тузларнинг экинларга салбий таъсири камаюди.

тупроқнинг шўрланиш даражасига кўра бир гектарга 5-10 литр атрофида қўлланади. Жараёнда у 20 марта суюлтирилиб, шўрни ювишдан олдин пуркагич билан сепилади.

Биосолвент препарати Сирдарё, Бухоро, Хоразм, Сурхондарё, Тошкент, Жиззах, Фаргона, Наманган вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикасида шўрланган тупроқ таркибидиган тузларни ювишда жуда самарадорлиги аниқланган. Препарат 2019 йилда Хоразм вилояти Богот туманидаги “Дилшод” фермер ҳўжалигида синовдан ўтказилди ва ўта шўрланган ерга экилган пахта ҳосилдорлигида кескин ўсиш кузатилди. Одатдагидан 15 центнер кўпроқ ҳосил олинди.

Биосолвент препарати ёрдамида шўрланган тупроқ қатламларидан заҳарли, қийин эрувчи тузлар осон ювилади. Инновацион усул анъанавий сув билан ювилганга нисбатан 35-42 фоиз хлор, 13-16 фоиз сульфат, 21-28 фоиз кальций, 63-68 фоиз магний, 21-23 фоиз натрий кўпроқ ювилишини таъминлайди. Натижада тузларнинг экинларга салбий таъсири камаюди.

Илмий ва илмий-техник фаолият натижаларини тижорийлаштиришга қаратилаётган эътибор туфайли Биоорганик кимё институтини таъсисчилигида “Innovation Bio Technology” МЧЖ ташкил этилди ва биосолвент препаратини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

ЁШЛАР БАНДЛИГИ

Холмўмин МАМАТРАЙИМОВ,
журналист

Сурхондарё вилоятининг Шеробод туманида ташкил этилаётган “Ёшлар боғи”дан кам таъминланган оилаларда яшаётган 120 нафар ишсиз йигит-қизнинг ҳар бирига 20 сотихдан ер майдони ажратилди.

Вилоятда уйма-уй юриш орқали аниқланган ишсиз ёшлар бандлигини таъминлаш борасида амалга оширилаётган қатор лойиҳалар яхши самара бермоқда. Қаровсиз ётган ёки фойдаланишдан чиқиб қолган ер майдонлари танланиб, деҳқончилик қилиш учун зарур шароит яратилаётгани ва иш билан банд бўлмаган ёшларга берилаётгани ана шундай эзгу тадбирлардан биридир.

— Бу ерларда экин етиштирилмай қолганига кўп йиллар бўлган эди, — дейди Шеробод туманидаги “Гулистон” маҳалла фуқаролар йиғини раиси Абдумурод Аҳмедов. — Ерларнинг ёшлар меҳнат қиладиган сўлим боққа айлантирилаётгани таҳсинга лойиқ. Шу баҳонада ариқлар қазилиб, насос ўрнатилди, қарқаб ётган адирликка сув келтирилди. Ерлар текисланиб, сифатли шудгорланди. Бугун яхши ният билан ёшларга берилган ерлар атрофига манзарали дарахт, анор кўчатлари экдик. Маҳалламиздан ҳам ўндан ортиқ ёш ишли бўлди.

Ёшларга 20 сотихдан ер майдони

ажратилганини тасдиқловчи сертификат топширилди.

— Ер майдонига эгалик ҳақидаги бу ҳужжат келажакка ишончмимни янада мустаҳкамлади, — дейди “Галагузар” маҳалласида яшовчи Илёс Худойкулов. — 29 ёшдаман. Шу пайтгача ишсиз эдим. Энди бу ерда оилам билан ҳалол меҳнат қилиб, анорзор яратамиз. Ниҳоллар ҳосилга киргунча майдонда турли сабзавот маҳсулотлари етиштириб, ундан ҳам қўшимча даромад оламиз. Энг муҳими, келажақда фарзандларимизга биздан обод ва ҳосилдор боғ қолади.

Халқимиз асрлар давомида эъзозлаб келган Наврўз кунларида ёшларга

120 НАФАР ИШСИЗ ЙИГИТ-ҚИЗГА 20 СОТИХДАН ЕР МАЙДОНИ АЖРАТИЛДИ

кўрсатилган бу эътибор кексаларга ҳам ўзгача завқ бағишлади.

— Мамлакатимизда ер майдонларига аукцион савдоси орқали эгалик қилиш ҳуқуқи берилган, — дейди тумандаги “Боғу хаёл” фермер ҳўжалиги раҳбари, кекса боғбон Абдусодиқ Турдиев. — Кам таъминланган оилалар ва уларнинг фарзандлари бу тартибда ер олиб, деҳқончилик қилишга қўрби етмайди. Биринчидан, уларга бу майдонни анор етиштиришга тайёрлаб, кўчатларини ҳам экиб, бепул топширишнинг ўзини чексиз ҳиммат, деб ўйлайман. Иккинчидан, уларнинг бири-бирига реал даромадга эга иш билан таъминланаётганини қўллаб-қувватлайман. Масалан, йигирма сотих ерда ўртача икки юз туп анор парваришланади. Ҳар бир дарахт эллик килограммгача ҳосил беради. Килосини ўртача беш минг сўмдан сотган тақдирда қирқ миллион сўм пул

бўлади. Қаловини топган боғбон эса кўчат ораларидан ҳам қўшимча даромад олади. Учмичидан, деҳқончилигини бошлаганимда ҳеч ким мени бундай қўллаб-қувватламаган. Ҳатто ер ҳам ажратиб беришни истамеган. Фойдаланмай, ажриқ босиб ётган адирни ўзлаштириб, кўчат экканмиз. Азоб-укубат билан сув олиб чиққанмиз. Агар ердан унумли фойдаланиб, ҳақ олмасак, бой бўлмаймиз. Камбағаллик қачон йўқоларди, биласизми? Ҳар қарич ердан оқилона фойдаланиб ишласак, камбағаллик чекинади. Бунга ёшларни кўништиришимиз керак. Мана, ўтган йили боғимиздан юз тоннадан ортиқ анор ҳосили олдик. Бу ҳалол меҳнатимиз меvasи.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган ёшларга оид давлат сиёсати доирасида бошланган бундай хайрли ишлар йигит-қизларни ҳалол меҳнатга даъват этаётгани билан аҳамиятлидир.

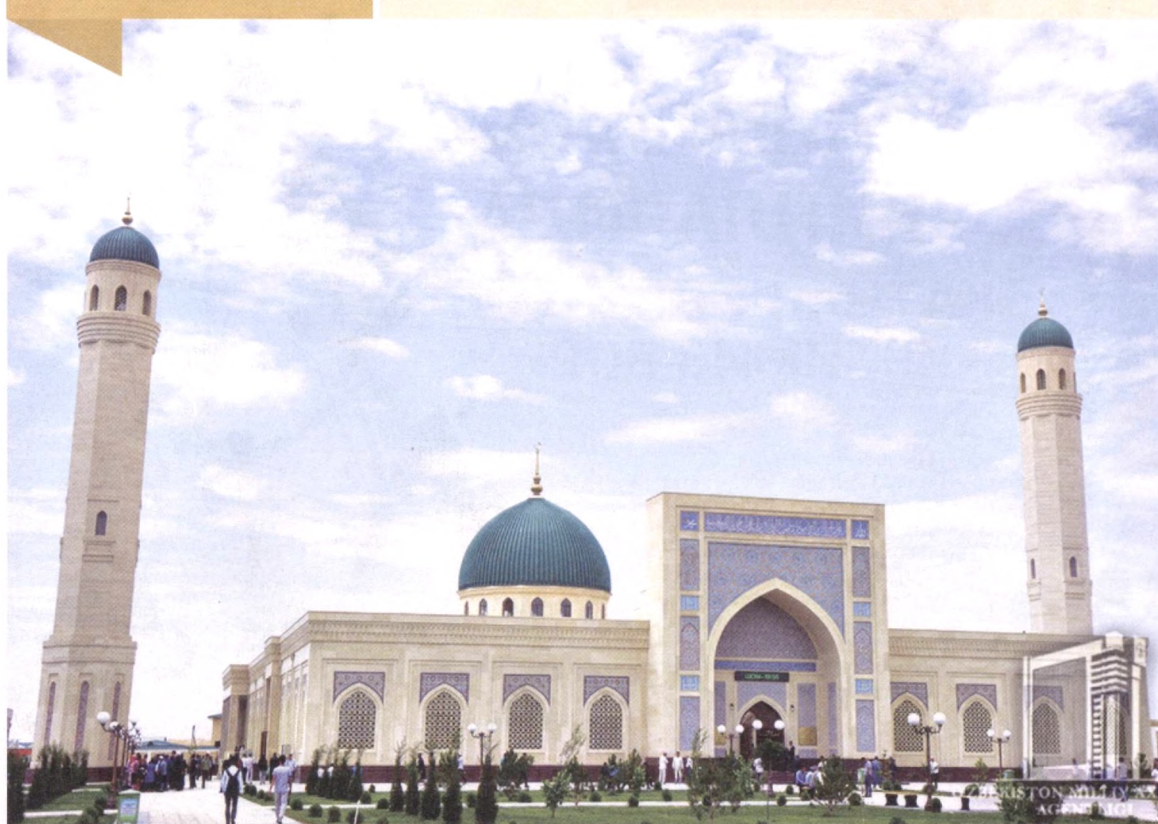

Мазкур ҳудудда қаровсиз ерларни шудгорлаб, текислаш юмушлари қизгин давом этмоқда. Бу майдонлар ҳам кўчат қадашга тайёр бўлган, яна 80 нафар ёшга бириктирилади. Улар ҳам йигирма сотихдан ер майдонига эга бўлиб, анорзорлар парваришига киришади.

Мутасаддиларнинг таъкидлашича, туманда кам таъминланган оилаларнинг иш билан банд бўлмаган фарзандларига шу усулда тақсимлаб

бериш учун яна 500 гектардан ортиқ ер майдони аниқланиб, дастлабки ишлов бериш бошланди. Бу ерлар ёнғоқзор барпо этиш учун бир гектардан, бошқа мевали дарахт етиштириш истагини билдирган ёшларга 20 сотихдан ажратиб берилади. Шундай қилиб, йил охиригача ёшлар томонидан ташкил этиладиган деҳқон ҳўжаликларидан мингта яқин йигит-қизнинг бандлиги таъминланади.

БУГУННИНГ ГАПИ

ҚАНОАТ ВА САБР — ЭНГ ЯХШИ ИБОДАТ

Иброҳимжон ИНОМОВ,
Ўзбекистон мусулмонлари идораси
раиси ўринбосари

Бутун бутун дунё аҳлининг ўй-хаёли, фикру зикри, туриш-турмушини бир ваҳима, яъни коронавирус ҳадиги чулғаб олган. Кексаю ёш, каттаю кичик, мулозиму раият — тирик жон борки, тожсимон вирусга йўлқасмаслик чораларини кўрапти.

Минг афсусли, бу юқумли хасталик мамлакатимизни ҳам четлаб ўтмади. Бугунги кунда юртимизда ҳам ушбу хасталик юққан фуқаролар аниқланди.

Бу вазият олдиндан тўғри баҳоланиб, Президентимиз топиригига мувофиқ республика махсус комиссияси тузилган эди. Шу боис, Ўзбекистонга касалликнинг оммавий кириб келиши ва кенг тарқалишининг олди олинди.

Президентимиз маҳалла ва оила масалаларига бағишланган видеоселектор йиғилишида коронавирус билан боғлиқ вазият бўйича халқимизга мурожаат қилди.

“Бу ҳаётнинг кўп оғир синовларини ва яхши-ёмон кунларини бошидан кечирган халқимиз ҳаммасини тўғри тушуниб, масалага онгли ёндашмоқда. Муфтият раҳбарлигида диний уламолар юртимизга тинчлик-хотиржамлик, беморларга шифо тилаб, дуою фотиҳалар қилишмоқда. Миллати, тили ва динидан қатъи назар, ҳаммамиз яқдлимиз ва, ишонамизки, бу қийинчиликлар, албатта, ўтиб кетади”, деб таъкидлади давлатимиз раҳбари.

Лекин ҳукуматимиз томонидан қўрилаган чора-тадбирларга қарамай, баъзи фуқароларимиз ўзини бозорларга, дўконларга уришди. Худди қиёмат қойим бўлаётгандек, оиларга, ҳатто йилларга ётадиган озиқ-овқат маҳсулотларини гаплаб олишди. Баъзилар қаноатни унутиб, ризқ Оллоҳдан эканини, қирқ йил қиргин бўлса-да, фақатгина ажали етган ўлишини унутиб қўйган кўринади...

Касаллик кенг тарқалиб кетмаслиги учун юртимизда барча профилактик чора-тадбирлар тўлиқ амалга оширилмоқда. Хусусан, турли оммавий тадбирлар, саийлар, ўйинлар бекор қилинди. Ўзбекистон мусулмонлари идораси уламолар кенгашининг ҳам коронавирус (COVID-19) инфекциясини тарқалишининг олдини олиш бўйича фатвоси эълон қилинди. Унда фуқароларимиздан карантин билан боғлиқ ҳолатни босиқлик билан қабул қилиш, турли асоссиз ваҳимали хабарларга ишонмаслик ва тарқатмаслик, тадбиркорларимиздан фуқаролар учун зарур озиқ-овқат, дори-дармон ва бошқа воситалар нархини оширмаслик, ҳукуматимиз томонидан коронавирус тарқалишининг олдини олиш бўйича белгиланган чора-тадбирларга қатъий риоя этиш сўралган.

Буюк аждодимиз Ҳаким Термизийнинг “Наводир ул-усул” асарига келтирилган воқеа ҳам ризқ Оллоҳдан эканига далolat

Фуқароларимиздан карантин билан боғлиқ ҳолатни босиқлик билан қабул қилиш, турли асоссиз ваҳимали хабарларга ишонмаслик ва тарқатмаслик, тадбиркорларимиздан фуқаролар учун зарур озиқ-овқат, дори-дармон ва бошқа воситалар нархини оширмаслик, ҳукуматимиз томонидан коронавирус тарқалишининг олдини олиш бўйича белгиланган чора-тадбирларга қатъий риоя этиш сўралган.

ОРАМИЗДАГИ ОДАМЛАР

ХУДОЙҚУЛ БОБО ҲАЖГА ЙИҚҚАН МАБЛАҒИГА КЎПРИК ҚУРДИРДИ

Ўқтам МЕЙЛИЕВ

Қашқадарё вилояти Чироқчи туманининг тоғ ва тоғолди худуди Қалқама воҳаси дейилади. Бу худудда йигирмага яқин қишлоқ жойлашган бўлиб, йигирма мингдан зиёд аҳоли истиқомат қилади. Зарафшон ва Ҳисор тизма тоғларининг давоми — Қоратепа номи билан юритиладиган тоғ этакларидаги ўнта сойда ўнта қишлоқ бор. Ана шу қишлоқлардан бирининг номи Говхона. Қумдарёнинг серсув irmoқларидан бири бўлган Говхонасойнинг ҳар икки соҳилида минг йиллардан буён аҳоли яшаб, умргузаронлик қилиб келяпти.

Улар учун кўприк энг муҳим ҳаётий заруриятдир. Шу боис, Говхонасойнинг ҳар икки соҳилини бир-бири билан боғлаб турувчи кўприк асрлар давомида қишлоқ одамларининг тирикчилик воситаси бўлиб келган. Очиги, одамлар сойни кўприксиз, кўприкни сойсиз тасаввур қилолмайди. Қишлоқ одамлари асрлар давомида табиат ҳодисалари билан курашиб, икки соҳилини бир-бири билан боғлаб турадиган қўлбола кўприклар қуриб, ундан фойдаланган.

Худойкул бобо Яхшибоев Қалқама воҳасининг ёши улуг кишиларидан. Нуроний ўғилларига бош бўлиб дарёнинг энг қўлай жойида узунлиги 25, эни 3 метрлик кўприк барпо эттирибди. Энди дарёнинг нариги соҳилида яшайдиган аҳолининг фарзандлари шу кўприк орқали мактабга эмин-эриш келиб кетади. Бу томонда яшайдиганларнинг чорва моллари эса кўприк орқали нариги тарафдаги қир-адирларга ҳайдалади. Кўприк икки соҳилини бирлаштирган робота.

— Адашмасам, 1950 йилнинг саратони эди, — деб эслайди Худойкул бобо, — ўшанда мен Тарағли қишлоғида қолхознинг кўйларини боқардим. Уйимиз Кўтош деган ерда жойлашгани учун дарё орқали ўтишимизга тўғри келарди. Дарёдан ўтаётганида қишлоғимизнинг Очил бобо Худоёров бошлиқ оқ-

соқоллари шу ерни кўздан кечириб турган экан. Мен уларга салом бердим. Улар: “Говхонасойнинг ўндан зиёд жойини қуриб чиқиб, мана шу ерда кўприк қуришни режалаштир-ялмиз. Ҳашар йўли билан барпо этамиз, вақт топсанг, келиб ёрдамлаш, савобли ишга қўлинг тегсин”, дейишди. Бу ердаги биринчи кўприк ўша йили қурилган. Говхонасойнинг сели ўша қўлбола кўприкни ҳам бузиб кетди. Кейинчалик кўприкни уч марта қайта тикладик. У пайтларда кўприк учун темир-арматура, цемент қоришмаси ишлатилмас эди. Баҳорнинг тошқин сувлари учун бундай кўприкларни оқизиб кетиш ишмас...

Кейинги йилларда сел суви қўпайиб, дарё ўзанларини ювиб кетди. Дарёнинг ҳар икки соҳили ҳам эрозияга учради. Кўприк қуриш ишлари қийинлашди. Мен қўрган сўнги кўприкни сел олиб кетганига ҳам 3 йилдан ошди. Тўққиз ўғлим бор, улар мени ҳаж сафарига юбормоқчи эди. Мен эса ўғилларим йиғиб берган маблағни кўприк қуриш учун сарфладим. Қўриб турганингиздек, замонавий, янги кўприк қурилди. Дилимга туғиб юрган армоним ушларди. Қишлоқ дарёларида бундай чиройли кўприк қуришни ким ҳам хоҳламайди, дейсиз...

Худойкул бобонинг қувончдан ёшланган кўзларига қўқиб, отахонга ҳавасимиз келди. Қарийб асрга

ЮРТ ОСОЙИШТАЛИГИ

ХУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР ПРОФИЛАКТИКАСИ: ЯНГИ ВАКОЛАТ, ЯНГИ ТАЛАБ

Санобар ЖУМАНОВА

Ички ишлар тизимида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси худди табибётда касалликнинг олдини олиш каби ниҳоятда катта аҳамиятга эга. Сабаби, жиноятчини жазолагандан кўра, жиноятнинг олдини олиш минг қарра афзал. Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ички ишлар органлари таянч пункти профилактика инспекторлари зиммасида. Айни кунда ҳар бир маҳаллада унинг криминоген вазияти ва аҳоли сонидан келиб чиққан ҳолда камида бир нафардан профилактика инспектори хизмат олиб бориши белгиланган.

Президентимизнинг шу йил 18 февралдаги “Жамиятда ижтимоий-маънавий муҳитни соғломлаштириш, маҳалла институтини янада қўллаб-қувватлаш ҳамда оила ва хотин-қизлар билан ишлаш тизимини янги даражага олиб чиқиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармониغا биноан, профилактика инспекторларининг роли ва мавқеи, мустақиллиги ҳамда ваколатлари оширилмоқда.

— Энди профилактика инспектори лавозимига қандай тарикасида олий юридик маълумотли шахслар 5 йил муддатга тайинланади, — дейди Ички ишлар вазирлигининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бош бошқармаси бошлиғи

Бахтиёр Бердиалиев. — Ушбу муддатда уларни бошқа ишга ўтказиш тақиқланади. Фақат юқори лавозимга ўтказиш, жавобгарликка тортиш ҳоллари бундан мустасно. Профилактика инспекторларининг 13 та ортиқча функцияси қисқартирилди. Улар орасидан ободонлаштириш ишларидаги ҳамкорлик, ҳаж зиёратига боришга номзодларни саралашда иштирок этиш каби-ларни мисол келтириш мумкин. Бу каби вазифалар бошқа давлат органлари ва ташкилотларнинг ваколатларини тақрорловчи, ортиқча ва ҳисобланган ишлар ҳисобланади. Шунингдек, худудий ички ишлар органлари масъулларига профилактика инспектори фаолиятига ара-

тенгдош отахоннинг ҳаётсеварлигига қўйил қолмасдан илож йўқ. Нуронийнинг гап-сўзлари тетик, мантиқли ва маъноли.

Бизни ҳайратлантиргани — отахоннинг қирилл ва лотин ёзувида асосланган адабиётларни кўзойнаксиз бирдек ўқий олишидир.

— Бир умр чорвачилик билан шугулландим, оптмиш йил қўй боқдим. Худога шукр, кам бўлмадим, — дейди отахон. — Тўққиз ўғил, беш қизнинг деярли ҳаммасини ўқитиб, олий маълумотли қилдим. Тўртинчи ўғлим Абдумажид бир неча йиллардан буён қишлоқ оқсоқоли. Элнинг қорига яраб, одамларнинг тўй-маъракаларини ўтказди, оғир-енгил ишларига бош бўлади, етим-есирларнинг ҳолидан хабар олади. Қишлоқда йўл, кўприк, мактаб қурилиши, савобли ишга қўлинг тегсин”, дейишди. Бу ердаги биринчи кўприк ўша йили қурилган. Говхонасойнинг сели ўша қўлбола кўприкни ҳам бузиб кетди. Кейинчалик кўприкни уч марта қайта тикладик. У пайтларда кўприк учун темир-арматура, цемент қоришмаси ишлатилмас эди. Баҳорнинг тошқин сувлари учун бундай кўприкларни оқизиб кетиш ишмас...

Кўриб турганингиздек, замонавий, янги кўприк қурилди. Дилимга туғиб юрган армоним ушларди. Қишлоқ дарёларида бундай чиройли кўприк қуришни ким ҳам хоҳламайди, дейсиз...

Худойкул бобонинг қувончдан ёшланган кўзларига қўқиб, отахонга ҳавасимиз келди. Қарийб асрга

ЮРТ ОСОЙИШТАЛИГИ

ХУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР ПРОФИЛАКТИКАСИ: ЯНГИ ВАКОЛАТ, ЯНГИ ТАЛАБ

Санобар ЖУМАНОВА

Ички ишлар тизимида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси худди табибётда касалликнинг олдини олиш каби ниҳоятда катта аҳамиятга эга. Сабаби, жиноятчини жазолагандан кўра, жиноятнинг олдини олиш минг қарра афзал. Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ички ишлар органлари таянч пункти профилактика инспекторлари зиммасида. Айни кунда ҳар бир маҳаллада унинг криминоген вазияти ва аҳоли сонидан келиб чиққан ҳолда камида бир нафардан профилактика инспектори хизмат олиб бориши белгиланган.

лашиш, уларни хизмат вазифалари билан боғлиқ бўлмаган ишларга жалб этиш тақиқланади. Бу ҳам профилактика инспекторларининг ўз иши билан кўпроқ шугулланишига шароит яратди. У маҳалла раисининг ҳуқуқ-тартибот масалалари бўйича ўринбосари ҳисобланади. Профилактика инспектори лавозимига камида 5 йил ишлаган ходимлар туман (шаҳар) ички ишлар органлари бошлиқлари лавозимига устуворлик асосида тайинланади.

Таъкидлаш лозимки, ички ишлар органлари таянч пунктлари қайта ислох қилиниб, уларнинг сони айни кунда 3 819 тадан 4 802 тага етказилган, профилактика инспекторлари сони ҳам оширилган. Аҳоли осойишталигини таъминлаш, мурожаатларни ўз вақтида қўриб чиқиш ва ҳал этиш, ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг тезкор олдини олиш мақсадида профилактика инспекторлари имтиёзли кредитлар асосида шахсий автомашиналар билан таъминланган.

Жойларда фуқароларнинг муаммоларини маҳалланинг ўзида қўриб чиқиб, бартароф этиш мақсадида 6 732 нафар профилактика инспектори ўзи хизмат олиб бораётган худудда хизмат ўйлари билан таъминланди. Жамиятимизнинг миллий бошқарув идораси бўлган маҳаллада ҳамма бир-бирини яхши билиши, профилактика инспекторлари айнаш шу маҳаллада истиқомат қилиши оғоҳликка, профилактика тадбирлари самардорлигини оширишга хизмат қилади.

Бу каби тадбирларнинг барчаси юрт осойишталиги, халқимиз тинчлигига қаратилгани билан аҳамиятlidir. Ички ишлар тизимидаги ислохотлар натижасида халқ манфаатларини ҳимоя қилиш юқори босқичга чиқмоқда.

ЗИЁЛИЛАР ОРЗИҚИБ КУТГАН ХУЖЖАТ

Жаббор РАЗЗОҚОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган
журналист

Дунё тамаддунида китобнинг ўрни ва роли катта. Инсоният тарихи, бутунги ҳаёти ва келажаги ҳақидаги фантастик саргузаштлар ҳам китобларда мужассам. Жаҳон ўз тараққиётининг энг юқори чўққисига чиқётгани ва электрон технология юксалаётгани сари китоблар ҳам ўзининг аҳамиятини турли кўринишда намоён этмоқда. Юртимизда бундан қарийб 150 йил муқаддам тошбосма (литография) орқали илк замонавий китоблар чоп этилган бўлса-да, унинг аҳамияти бир сония ҳам сўнганича йўқ. Энг қадимий қўлёзма китоблар орқали дунё тамаддунида алоҳида ўринга эга бўлган бу муқаддас замин XXI асрга келиб янада ўзининг бўй-бастини кўрсата бошлади.

Мустақилликдан сўнг ўтган қарийб 30 йил давомида китобат соҳасига — ношир-ликка жиддий эътибор қаратишга ҳаракат қилинмоқда. Лекин бозор иқтисодиётининг кескин талабларини ёки маънавият соҳасига бўлган эътиборсизликданми — соҳа қашшоқлашиб, жар ёқасига келиб қолган эди. Турги, китобларни замонавий дизайн талаблари асосида чоп этишга хизмат қиладиган матбаа ашёлари, техника воситалари бирмунча яхшиланди. Кўзга ташланадиган китоблар ҳам нашр қилинди. Лекин китоблар оммалашмади, республиканинг барча ҳудудига етиб бормади, китоб савдоси тизими батамом издан чиқди. Шу сабабли китобларнинг адади туддан пасайиб кетди. Бир пайтлар китоблар 3–5 минг нусхада чоп этилганда харидорлар бўлмаслиги эътирф қилинган бўлса, эндиликда улар ҳатто 100–200 нусхада чиқадиган бўлиб қолди. Натижада китоблар нархи жуда ошди. Эндиликда китоб дўконларида бир неча юз минг сўмдан сотилаётган китоблар одатий ҳолга айланди. Китоб сотиб олишга ҳар кимнинг ҳам қурби етмай қолди. Бир пайтлар китобнинг асосий харидори ва тарғиботчиси бўлган ўқитувчиларнинг қарийб 70–80 фоизи китоб сотиб олмапти. Улар, асосан, фақат дарсликларга боғланиб қолгани оқибатида халқ таълими тизимида ўқитиш услуби замон талабларидан анча орқада қолди.

Бундай салбий оқибатларни бартараф этиш, китоблар нашр этишни тубдан яхшилаш ва бу муҳим соҳани ислоҳ қилиш мақсадида Ўзбекистон Президенти “Ноширлик ва матбаа соҳасини янада ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” қарор қабул қилди. Ушбу қарор соҳада ҳозирги кундаги ишлар аҳоли, матбаа ва ноширлик ташкилотлари ўртасида рақобат муҳитини кучайтириш, муаллифлик ҳуқуқи бузилишининг олдини олиш, сифатсиз махсуслотлар ишлаб чиқарилишини чеклаш, дарсликлар ва ўқув-методик мажмуаларни чоп этиш тартибини қайта қўриб чиқишга хизмат қилади.

Дарҳақиқат, ушбу қарор билан ноширлик ва матбаа соҳасида давлат аралашувини кескин камайитириш, наشريёт ва матбаа соҳасида қўлай ишбилармонлик муҳитини яратиш, шунингдек, таълим муассасалари учун сифатли дарсликлар ва ўқув-методик мажмуалар етказилишини таъминлаш мақсадида белгиланган бир қатор чекловлар бекор қилинмоқда. Масалан, республика бюджети ва мақсадли китоб жамғармаси маблағлари ҳисобидан таълим муассасалари учун дарсликлар ва ўқув-методик мажмуалар нашр этишда нахрларни давлат томонидан тартибга солиш (рентабелликини чеклаш даражаси) бекор қилиниши нашриётларнинг иқтисодини анча кўтаришга хизмат қилади ва бу оммавий китоблар нашр этилишига жиддий ижобий таъсир кўрсатиши мумкин.

Ноширлик фаолиятини лицензиялаш ҳамда матбаа фаолиятини амалга ошириш учун рухсат бериш тартиблари бекор қилиниб, ноширлик ва матбаа фаолиятини бошлаганлиги ҳақида ваколатли давлат органини хабардор этиш тизими жорий этилиши ушбу субъектлар зиммасига ўта жиддий масъулият юклайди. Эркинлик бериш яъни, лекин китоб нашр этиш катта тажриба ва маҳоратни, талабчанлиқни талаб этади. Бу, айниқса, хусусий нашриётларга тегишли. Улар зиммаларида нақадар катта

вазифа, масъулият турганини ҳис қилишлари керак.

Ёзувчилар уюшмаси ҳузуридаги “Ижод” фондида ажратмаларнинг бекор қилиниши ҳам катта ҳажмда фаолият юритадиган нашриётларнинг иқтисодини мустаҳкамлайди.

“Ўзбекистон” НМИУ, Ғафур Ғуллом номидаги НМИУ, “Ўқитувчи” матбаа уйи каби давлат корхоналарининг хусусийлаштирилиши давр талабидир.

Дарҳақиқат, энди ноширлик ва матбаачилик билан жиддий шугулланишга тўғри келади. Бу касбни мукаммал эгаллаш учун, аввало, етук журналистика мактабини ўташ керак. Илгарилари шундай бўлган. Кўпгина устоз ноширлар газета ва журналларда 4–5 йил ишлаб, тажриба орттириб, ўзбек тилининг имло қоидаларини амалда синондан ўтказиб, ижодда қайнаб-тошиб ишлаб, газетачиликнинг бутун синовларини бошидан ўтказиб, кейин наشريётларга ишлаш учун келганлар. Ҳозирги кунда ўзбек адабиётида тан олинган етук адабиётшунослар, ёзувчи-шоирлар ана шу мактабни тўла-тўқис ўтаганлар. Уткир Ҳошимов, Одиш Ёқубов, Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Иброҳим Ғофуров, Омон Матжон, Ҳалима Худойбердиева, Муҳаммад Али, Муҳаммад Юсуф каби устоз ижодкорларини тилга олиш kifойа. Улар кейинчалик ўз иходиий ва меҳнат фаолиятларини наشريётлар билан боғлаганлар. Уларнинг ноширлик ишларидаги муваффақиятларини кўпчилик фахр билан тилга олади.

Эндиликда кўп йиллар орзу бўлиб келган хусусий ноширликка имконият эшиклари очилди. Мустақилликкача республикада бармоқ билан санарли давлат наشريётлари мавжуд бўлган бўлса, ҳозирги кунда уларнинг сони 150 дан ошди. Лекин ноширликка кенг йўл очилди-ю, ўта масъулиятли бу соҳанинг ишлари замон талаблари даражасига кўтарила олмади. “Ўзбекистон” НМИУ, “Шарқ” НМАҚ, Ғафур Ғуллом номидаги НМИУ, “Ўқитувчи” матбаа уйи ҳамда “Академнашр”, “Истиклол”, “Янги аср авлоди”, “Хилол нашр” сингари айрим хусусий наشريётларни тилга олмаганда ишлар анча сусайиб кетди. Бу соҳага ўта масъулиятсиз, фақат фойдани ўйлайдиган, ноширлик ишдан батамом беҳабар химсаларнинг кириб келиши сабабли ноширлик таназзулга йўл тузди. Мазмунан саёз, миллий урф-одатларимизга ёт, олди-қолди воқеаларга бой Ғарб ҳаётини тарғиб қилувчи китобларнинг гўж-гўж хатолар билан нашр этилиши ҳақиқий муштариларни адабиётдан, мутлоаадан беадириб қўйди.

Президентимиз қарори ношир ва матбаачиларга замон талаблари даражасида фаолият юритиш учун кенг имкониятлар яратди. Эндиги вазифа соҳага хорижий ҳамкорларни жалб қилиб, матбаачиликни ривожлантириш, халққа арзон ва сифатли китобларни нашр этиш, хорижий сайёҳларга кўплаб ихчам ва совғабоп нашрларни турли тилларда чоп этиш даркор.

Биз қўшни давлатлар билан асрлар оша бирга ҳамжиҳат яшаб келганмиз. Кейинги йилларда давлатимиз раҳбари саъй-ҳаракати билан ўзaro қўшничилик алоқалари кенг йўлга қўйилди. Ана шу хайрли ишларни янада мустаҳкамлаш учун биргаликда маънавий-маърифий тадбирларни амалга ошириш керак. Қўшни республикалар марказларида “Дўстлик китоблари” дўконларини ташкил қилиш энг долзарб вазифа.

Ноширлик фаолиятини лицензиялаш ҳамда матбаа фаолиятини амалга ошириш учун рухсат бериш тартиблари бекор қилиниб, ноширлик ва матбаа фаолиятини бошлаганлиги ҳақида ваколатли давлат органини хабардор этиш тизими жорий этилиши ушбу субъектлар зиммасига ўта жиддий масъулият юклайди.

Матбаа корхоналаримиз асосий хомашёни Россиядан олади. Соҳани ривожлантириш учун қўшма корхоналар тузиш аини муддаодир. Айниқса, қоғоз хомашёси ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш энг муҳим вазифалардан биридир.

Президентимиз қарори ўз вақтида ва кўпчилик зиёлилар орзиқиб кутган энг мақбул ишлардан бири бўлди. Бу мустақилликдан сўнг ноширлик соҳасида давлат аҳамиятига молик энг муҳим ҳужжатдир. Чунки кўпгина наشريётлар ҳам маънавий, ҳам иқтисодий, ҳам ташкилий жиҳатлардан ўз “араваси”ни торта олмай аросатда қолганди. Ноширлик ишини билладиган фидойи муҳаррирлар бармоқ билан санарли бўлиб, уларнинг елкасидаги юк тобора оғирлашиб бораётганди. Энди кадрлар масаласини мустаҳкамлаб чинакам ишлаш даври келди.

“Оққан дарё оқмай қолмас”, деганларидек, наشريётлар бирлашиб, янада қаддини баланд кўтарадиган давр оstonасида турибмиз. “Ўқитувчи”, “Давлат бадий адабиёт наشريёти”, “Медицина”, “Ёш гвардия” каби наشريётлар ўтган асрда, Иккинчи жаҳон уруши йилларида “Ўздавнашр” (1964 йилдан “Ўзбекистон” наشريёти) га бирлаштирилиб, сўнг босқичма-босқич алоҳида-алоҳида учирма бўлиб кетганди. Улар яна ўзларининг она даргоҳига қайтмоқда. Эндиги вазифа фақат ишлаш, мустақил Ўзбекистонимиз тараққиётига, халқимиз маънавиятига хизмат қиладиган, мамлакатимизнинг бой меросини, қадимий шаҳарларини, улuf алломаларини хорижий халқларга тарғиб қиладиган китоблар ва бошқа босма махсуслотларини чоп этишдан иборатдир.

Кейинги йилларда наشريётларимизда оммабоп ижтимоий-сиёсий китоблар анча камайиб кетган эди. Бу кемтикни яқинда “Ўзбекистон” НМИУда чоп этилган илк журналист-дипломат Аббор Ғулломовнинг “Истанбул дафтери” китоби тўлдирди, деб бемалол айтиш мумкин. Олдий ижодкор сифатида бу китобни мириқиб ўқидим ва муаллифга ўзимнинг чексиз миннатдорлигини билдирдим. Бу китоб менинг Туркия ҳақидаги тасаввуримни янада бойитди. Ўзбекистон билан боғлиқ тарихий воқеалар, фактлар чуқур таассурот қолдирди. Бизнинг дипломатларимиз хорижий хизмат сафарлари давомида ўз бурчларини сидқидилдан адо этиш билан бирга, халқимиз маънавиятини бойитиш, Ўзбекистонимиз обрў-эътиборини янада юксалтириш учун ҳам фидойилик кўрсатаётганликларининг амалдаги ифодасидир.

Яқинда 32 ёшида тарих ва диншунослик бўйича фан доктори, АҚШнинг Колумбия университети профессорси бўлган ҳамюртимиз Азиза Шоназарованинг дунёнинг Оксфорд, Стэнфорд каби энг нуфузли олий ҳоқларига талабаларга сабоқ бераётгани ҳақида ўқиб ҳайратландим. Ёш олимани қизимизнинг Тошкент давлат шарқшунослик институтига таълим олиб, юксак даражага эришгани, халқимизнинг келажаги бўлган ёш авлод орасида истибқоби порлоқ ана шундай ўғил-қизлар борлигидан ҳар қанча фахрланасак арзийди. Бундай истеъдодли ёшларимизнинг ҳаёт йўли, интилишлари, орзу-умидлари ҳақида китоблар нашр этиш бугунги ноширларнинг бурчидир.

Ноширлик соҳасига 20 йилдан ошқиқ умрини сарфлаган бир ношир сифатида Президентимизнинг ушбу соҳани ривожлантириш ва ислоҳ қилиш бўйича қабул қилган қарорларни муносабати билан жонқуяр китобсевар зиёли сифатида ўз фикрларимизни билдирдик. Уларни айтишдан мақсад, китоб ва бошқа босма махсуслотларни нашр қилишни яхшилашга озгина бўлса-да, хисса қўлишдир. Чунки китоб — бу маънавиятимизнинг икки қаноти, билмига кон буюк хазина, келажак авлоднинг йўлчи юлдузи, мангуликка дахлдор тарихимизнинг йилномаси.

ОТ СПОРТИ

“ОЛИМПИАДА ЎЙИНЛАРИДА

ҚАТНАШИШ НИЯТИМИЗ БОР”

Президентимизнинг 2017 йил 15 июндаги “Ўзбекистон Республикасида йилқичилик ва от спортини ривожлантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори билан Ўзбекистон йилқичилик ва от спорт федерацияси ташкил қилинганди. Мазкур федерациянинг бутунги фаолияти, йилқичилик соҳасидаги янгилликлар, от спортдаги ютуқ ва муаммолар хусусида федерация бош котиб Нодирбек ИБРОХИМОВ билан суҳбатлашдик.

Статистик маълумотларга кўра, бутун мамлакатимизда 247 минг бош от мавжуд. Улардан бир қисми маҳаллий отлар бўлиб, қай бири қорабайир эканини аниқлаш ҳозирча қийин кечмоқда. Айни пайтда қорабайир зотли отларни кўпайтириш ва парваришлаш учун Қашқадарёда 200 бош ва Фарғона вилоятида 50 бошга мўлжалланган ихтисослашган от заводлари комплекси қуриб ишга туширилди.

— Федерациямиз йилқичилик бўйича уч йўналишда иш олиб боради, — дейди Нодирбек Иброҳимов. — Биринчиси, қорабайир зотли отлар генофондини сақлаб қолиш, уларни соф ҳолда урчишти, кўпайтириш ҳамда деярли қирқ йилдан буён юритилиши тўхтаб қолган “Давлат наслчили китоби”ни қайта тиклаш ва унинг янги — бешинчи жилдини ишлаб чиқишдир. Иккинчиси, спорт ва хизмат отларини етиштириш, учинчиси, қорабайир зотига мансуб отларни парвариш қилаётган тадбиркорларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларга кўмак беришдан иборат.

— Ҳозирги кунда қорабайир зотли отлар генофондини тиклаш ва уларни кўпайтириш борасида қандай ишлар қилинмоқда? Отларга паспорт бериш тизими йўлга қўйилганми?

— Статистик маълумотларга кўра, бугун мамлакатимизда 247 минг бош от мавжуд. Улардан бир қисми маҳаллий отлар бўлиб, қай бири қорабайир эканини аниқлаш ҳозирча қийин кечмоқда. Айни пайтда қорабайир зотли отларни кўпайтириш ва парваришлаш учун Қашқадарёда 200 бош ва Фарғона вилоятида 50 бошга мўлжалланган ихтисослашган от заводлари комплекси қуриб ишга туширилди.

Федерация мутахассислари томонидан халқро меъёрларга мос равишда янги миллий “от паспорти” ишлаб чиқилди ва ҳозирча 100 бошга яқин насли ва спортчи отларга берилди. Бу тадбир ҳозирги пайтда қизгин давом эттирилмоқда.

Шунингдек, “Қорабайир зотига мансуб отларни бонитировкадан ўтказиш бўйича йўриқнома” ва “Йилқичиликда қўланиладиган зоотехникавий ҳужжатлар шакллари” тўплами ишлаб чиқилди ҳамда жойларга етказилди. Узоқ йиллардан буён бу бўйича йўриқнома ишлаб чиқилмаган, йилқичиликда зоотехникавий ҳужжатларни юритиш тизими тўхтаб қолган эди.

Республикаимизда йилқичилик йўналишидаги наслчилик ҳужжалилари сони 14 тадан 20 тага етказилди. Насли ва спорт отларини юқумли касалликларга қарши эмланмалар ва зарур дорӣ-дармонлар билан таъминлаш борасида Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси билан тизимли ҳамкорлик йўлга қўйилди. Шунингдек, хориждан келтирилладиган дорӣ-дармонлар, жиҳозлар, асбоб-ускуналар ва эгар-жабдуқларни республика ҳудуди-га олиб кириш учун “Твен код” ишлаб чиқилди.

— Президентимизнинг 2019 йил 18 февралдаги “Ўзбекистон Республикасида йилқичилик ва от спортини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорига қорабайир зотли отларни етиштириш ва кўпайтириш бўйича инновацион селекция-генетика марказини ташкил қилиш топшириги белгиланганди...

— Федерациямиз томонидан бу борада қатор хорижий давлатларнинг иш тажрибалари ва уларда ишлаб чиқариладиган лаборатория жиҳозлари, асбоб-ускуналар ўрганилди. Маълум бўлдики, марказ ва лабораторияни ташкил қилиш, уни замонавий жиҳозлар ва зарурий реактив моддалар билан таъминлаш учун 380 минг АҚШ доллари ва лаборатория биносини аккредитация талабларига мос равишда таъмирлаш учун 2 миллиард сўм талаб этади.

Марказ фаолиятини бошлагандан кейин миллий “от паспорти” берилладиган ҳар бир от келиб чиқиши ва насл хусусиятлари бўйича лаборатория таҳлилларидан ўтказилади ва уларнинг насл қиймати, зотдорлиги аниқланади, федерациянинг электрон маълумотлар базасига киритилади.

Ҳозир федерациямиз мутахассислари томонидан келиб чиқиши бўйича тасдиқланган ва “Давлат наслчили китоби”га киритилган машҳур насли айгирларнинг авлодлари бўлган соф зотли 30 бошга яқин қорабайир бияси ва 2 бош насли айгир аниқланди. Айгирлар Фарғона вилоятидаги “Водий тулпорлари” масъулияти чекланган жамиятига ва 5 бош бия Қашқадарё вилоятидаги “Қорабайир отчилик мажмуаси” МЧЖга етказиб берилди.

— От спортини ривожлантириш, халқро мусобақаларда муносиб иштирок этиш ва ёшлар ўртасида ушбу спорт турини оммалаштириш ҳам қарорда

алоҳида белгиланган бўлиб, бу йўналиш бўйича қилинган ишлар ҳақида гапириб берсангиз.

— От спорт турлари конькур, тўсиқлардан сакраш ва от йўрттиришдан иборат. Юртимизда ҳар учала тур бўйича ҳам спортчи чавандозлар бор. Андижон, Наманган, Бухоро, Сирдарё, Қашқадарё ва Тошкент вилоятлари ҳамда Тошкент шаҳрида болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари фаолият кўрсатмоқда. Уларда 700 нафар ўқувчи от спорт билан мунтазам шугулланади. Яқинда бу мактаблар фаолияти билан танишганимизда улардаги отлар талабга жавоб бермаслиги аниқланди. Кўпи қариб қолган, уларни алмаштириш учун маблаг керак. Умуман, от спорт бўйича республика олий спорт маҳорати мактабиди 65 та спортчи от мавжуд. От спорт серхаражат бўлгани боис бизда маблаг муаммоси доимо долзарб. Чунки отнинг нархи қиммат. От бўлмаса, чавандоз ҳам захирода ўтираверади. Бундан ташқари, отни парваришлаш, отни отхонада сақлаш, мусобақаларга элтиш, саломатлигини асраш, тақалаш ва ҳоказолар ҳам катта маблаг талаб этади. Ҳар уч спорт турида ҳам шахсий ва жамоавий мусобақалар бор. Қамида тўртта от ва 12 нафар чавандоз жамоавий баҳсларда қатнашади. Яна бир муҳим жиҳати, отни мутахассис танлаб олмаса, натижага эришиш мушкул. От билан чавандознинг тил топиши жуда муҳим. От етказиб бериш ҳам муаммо.

— От спортини ривожлантиришда унинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш ҳам муҳим ўрин тутатади. Бу борадаги аҳвол қандай?

— Юртимизда Марказий Осиёда энг катта “Марказий отчопар” мажмуаси мавжуд бўлиб, уни таъмирлаш якунига етказилса, жаҳон андозаларига жавоб берадиган даражада бўлади.

Ҳозир лойиҳалар ишлаб чиқилган ва биринчи босқич ишлари олиб боришмоқда. Аммо иккинчи босқичга келиб маблаг масаласи савол остида турибди. Бу ҳақда Молия вазирлигига мурожаат қилганмиз. Агар шу от спорт мажмуаси фойдаланишга топширилса, спортимиз ривожига катта туртки бўлади ва халқро мусобақалар ўтказишга имконият яратилади.

— От спорт бўйича халқро мусобақаларда қатнашиш ва келгуси режалар ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Биз ҳар йили Жисмоний тарбия ва спорт вазирлиги тасдиқлаган календарь режага асосан от спортининг уч йўналиши бўйича мусобақаларида иштирок этамиз. Сентябрь ойида битта халқро мусобақани юртимизда ўтказиш бўйича музокаралар олиб боряпмиз.

Ҳозир чавандозларимизнинг 2 нафари Қатарда, 2 нафари Европа мамлакатларидаги халқро мусобақаларда қатнашмоқда. Испанияда чавандозларимиз бу йил кучли ўнтаклига кирди. Мусобақаларда натижаларимиз яхшиланиб бормоқда. Лекин халқро турнирларда қатнашиш қимматга тушади. Яна маблаг масаласи кўндаланг туради. Отни Европада ёки Осиёга олиб бориш қийин. Авиаташув, отни боқиш, жойлаштириш жуда қиммат. Ҳар қандай авиаташувчи отни элтиб беришга кўнмайди, бунинг устига, отга алоҳида парвариш керак.

Нима бўлганда ҳам, 2022 йили ўсмирлар ўртасидаги Олимпикда ўйинларида қатнашиш ниятимиз бор. Қўллаб-қувватлансак, бу марраларга, албатта, эришамиз.

“Янги Ўзбекистон” газетаси муҳбири
Абдулҳай ЮНУСОВ суҳбатлашди.